

ZADRUGAR

G L A S I L O
N A B A V L J A L N E
Z A D R U G E
U S L U Ž B E N C E V
D R Ž A V N I H
Ž E L E Z N I C
V
L J U B L J A N I
L E T O ° X I V

1

V S E B I N A

ZA SLOŽNO ZADRUŽNO DELO / IZREDNA SKUPŠČINA ZVEZE
NAB. ZADRUG DRŽ. USLUŽBENCEV V SLAV. BRODU / ŽELEZ-
NIČARSKI DOM / OB DESETLETNICI NABAVLJALNE ZADRUGE
DRŽ. USLUŽBENCEV V MURSKI SOBOTI / NAŠE OGNJIŠČE:
NOVODOBNE DOJENČKOVE SRAJČKE IN MAJICE / PRE-
HRANA / ZDRAVSTVO: VITAMIN C IN DRUGO / VRT IN
CVETLICE: RAZKUŽEVANJE SEMEN / RAZGLEDI: LUŽISKI
SERBI / LEPOSLOVJE: OČITNA SPOVED / ZA MLADE ZADRU-
GARJE: DVOJE PRAVLJIC / ZADRUŽNI VESTNIK

OSNUTEK IN IZVRŠITEV VINJET:
CAND. ING. ARH. GVARDIJANČIČ BOŽO

Cene koruzi — poskočile

Mimo vsega pričakovanja so se cene koruzi ponovno dvignile za 8 do 10 par pri kg, vzlic temu, da je blaga še vedno dovolj, ker je bila letina obilna.

Vzrok povišanju cen koruzi opravičujejo s tem, da je izvoz močno narastel, na drugi strani pa, da je vsled mraza dovoz koruze na domača tržišča izostal.

Sladkor

Vse jugoslovanske tovarne sladkorja so s 1. t. m. povišale ceno sladkorju za 10 par pri kilogramu. Po gospodarskih listih smo povzeli, da so zaloge sladkorja v naših tovarnah znatno manjše kot lani, ker se je tudi površina zemljišča, posajenega s sladkorno peso, skrčila na polovico. Po poročilih bomo najbrže prisiljeni primanjkljaj uvoziti iz inozemstva.

Razpošiljanje krompirja na progo

Mnogo članov s proge je v času hudega mraza naročilo krompir. Krompirja smo imeli vedno dovolj na zalogi, vendar ga nismo mogli odpremljati na progo, ker bi med prevozom zmrznil, kar naj prizadeti člani izvolijo vzeti na znanje.

Čebelnjak

za 21 A Ž panjev, stalno poleg postaje Kresnice na prodaj. Kupcu je omogočeno stalno čebelarenje na tem mestu, priročno vsled bližine postaje za prevažanje. Pojasnila glede cene in plačilnih pogojev daje g. Gabrovec Josip, zvan. v pokoju, Ljubljana, Cesta na loko 18.

Gospodinje:

Poslužujte se novega patent sita, ki ga prodaja naša zadruga. Sito je kaj priročno. Napolni se z moko, ki se s 3 do 4 vrtljaji temeljito preseje; v situ pa ostanejo samo smeti, kakor žakljevina, svaljki itd. Prednost je v tem, da preseje sito v zelo kratkem času poljubne količine moke in to brez prašenja, kar se vedno pojavlja pri navadnih sitih.

Z A D R U G A R

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

Št. 1

Ljubljana, 20. januarja 1938

Leto XIV

Za složno zadružno delo

V našem glasilu smo nekoč poznani izrek: Človek je socialno bitje nekoliko modificirali in dejali: Človek je socialni individuum. S tem smo priznali, da človek sicer ne more živeti kot popolnoma izolirano bitje izven skupnosti družbe; da ga nanjo kot celoto vežejo najrazličnejši odnosi; da se tudi v okvirju te celote še nadalje združuje v razne manjše ali večje zajednice in skupine, bodisi, da ga v tako združevanje vabijo enaki ali podobni nazori, bodisi, da mu to narekujejo enaki ali podobni praktični cilji. Vendar pa smo istočasno hoteli poudariti, da nobena človeška skupnost, zajednica ali združba ne more biti tako homogena (istovrstna), da bi obstojala iz popolnoma enako mislečih in isto hotečih posameznikov. Vedno se tudi poedinec hoče uveljavljati, nikdar ne more v korist skupnosti žrtvovati poslednjega odstotka svoje individualne samobitnosti. Človek je tudi kot posameznik do neke meje v sebi zaključen, svet zase. To dejstvo ni samo očitno, temveč prirodno, radi tega povsem razumljivo in zato strmljenje po bolj ali manj individualnem uveljavljanju posameznih članov ali posameznih skupin v isti zajednici upravičeno.

Če bi to dejstvo na kulturnem, socialnem, gospodarskem in na vseh ostalih področjih človeškega udejstvovanja vedno priznavali in upoštevali, bi bilo mnogo nesporazumljenj, mnogo trenj, mnogo sovraštva in neskončno mnogo pozitivnih energij prihranjenih. Toda tega priznavanja in upoštevanja navadno ni, oziroma ga je mnogo premalo. K temu pa prihaja še neka druga okolnost. V borbi za različne programe kaj rad posameznik ali poedine skupine podtikavajo drugim zgrešenost v ciljih, neiskrenost v namerah, nepoštenost in sebičnost v dejanjih. Pa tudi če gre za iste cilje, se porajajo nasprotstva glede načina in metode, kako naj se skupen cilj doseže. Ta nasprotstva so lahko razumljiva, upravičena; lahko se izražajo v pošteni, dostojni obliki, v resni in iskreni izmenjavi misli, argumentov itd. Na žalost pa ne ostaja pri tem. Nasprotstva se izmaličijo v nezaupljivost, sovraštvo, fanatizem. Ljudje si medsebojno odrekajo dobro voljo, poštenost, idealizem. Najslabše, se zdi, je v tem pogledu v politiki. Tako grdo je včasih tam, da se mora človek kar zgroziti. In vendar je

jasno, vsaj na splošno upamo, da to velja, da ima n. pr. vsaka politična stranka isti skupni ideal: prospeh državne zajednice in vseh njenih članov!

Naj ne zaidemo predaleč! Ni treba, da opisujemo nesoglasje in borbo, ki nam jo očituje družba v svoji celoti, v okvirju posameznih plasti in na raznih področjih. O naši zadrugi smo hoteli govoriti. Nismo pesimisti, ne gledamo tako črno, kadar imamo v mislih njo in jo primerjamo z drugimi podobnimi ustanovami ali v obče s tvorbami katerekoli vrste. Če smo uvodoma nanizali nekaj misli, ki se nam vsiljujejo spričo širšega pogleda na življenje in človeško družbo, smo to storili samo radi tega, da pojave, ki se očitujejo tudi v tej naši gospodarski zajednici, laže razumemo in presoјamo.

Naša zadruga se je vzlic marsikdaj nevšečnim in nepotrebnim trenjem razmahnila v tako pomembno železničarsko ustanovo, da nas zanjo mnogi po pravici zavidajo. Tega uspeha smo lahko veseli. Pa ne samo uspeha samega, nego tudi dejstva, da je v železničarskem stanu toliko zdravega, gospodarskega in organizatoričnega duha, da je naša vera tudi v nadaljnji napredek zadruge upravičena.

Da pa bo ta naša vera še bolj trdna in še bolj upravičena, bodi naša skrb, da izločimo vse, kar nas morda še razdvaja, vse, kar zadrugi zavira pot navzgor! Vse? Tega najbrž ne bomo dosegli. Mnogo pa bo storjenega, če bomo imeli vsi jasne pojme in dobro voljo.

Jasne pojme! Glede nečesa, tako mislimo, smo v tem pogledu vsi edini, to je glede našega cilja: zadrugo smo ustanovili zato, ker potrebujemo gospodarske osnove, na kateri bomo lahko gradili svojo bodočnost kot stan, kot materielno neodvisen, socialno priznan in uvaževan činitelj narodne, državne in kulturne skupnosti.

Glede tega našega, kakor smo dejali, zadnjega ali končnega cilja med nami ni in ne more biti nesoglasja. Res je sicer, da zadrugi teoretiki glede idejne in praktične vsebine združništva niso edini in da zamenjavajo pri tem cilje in sredstva. Res je tudi, da si mnogi združništva ne morejo predstavljati drugače kot v neki potrebni ali celo nujni odvisnosti od takozvanih svetovnih nazorov ali dnevne politike. Te stvari nas ne smejo motiti. Mi vemo, kaj hočemo in smo prepričani, da je načelno razpravljanje o našem cilju, kakor smo ga gori označili, nepotrebno.

Priznati pa moramo, da glede posameznih točk našega programa nismo edini. Nekateri poudarjajo prvenstveno gospodarske naloge naše zadruge, oziroma mislijo, da je združni program že z njimi popolnoma izčrpan. Drugi zagovarjajo tudi socialni in kulturni moment. Mnogo jih je, ki glede našega programa nimajo pomislekov, menijo pa, da je treba za njegovo uresničenje uporabljati drugačne metode in sredstva. V tem oziru je raznolikost nazorov v

smislu naših uvodnih razmotrivanj naravna, razumljiva in upravičena. Rečemo lahko celo, da je to zdrav in koristen pojav. Zakaj samo tedaj, če je dana možnost svobodnega izraza vseh iskrenih in dobrih misli, se bo naš združni organizem lahko razvijal in rastel v širino in globino. Vse pozitivne energije naj se uveljavijo, vsaka dobra in koristna misel, ki jo izrazijo člani naše zadruge, naj se uvažuje. Ne okoren, trd, brezdušen, v tradicijo zaverovan mehanizem, nego prožnost v mislih in delu, računanje z življenjem in njegovim tokom in prilagojevanje temu, kar to življenje od nas zahteva, zlasti pa medsebojno razumevanje in spoštovanje drugačnih nazorov, to nam je potrebno. Sprijazniti se je treba s tem, da ni mogoče toka vseh voda uravnati po najkrajši poti k morju, k njih končnemu cilju. Preko individualnih stremljenj, vijug in zaprek vodi k skupnemu cilju tudi naša pot.

Skušali smo nekoliko osvetliti prirodno težnjo človeka po uveljavljanju samega sebe, enako težnjo posameznih skupin v človeški družbi in njenih zajednicah in prenesti vse to na zadrugarje in delo v zadrugi. Dejali smo, da so različna mišljenja in hotenja pač razumljiva in upravičena, sedaj pa moramo dodati, da velja to samo tedaj, če je razlog te raznolikosti ne samo v prirodni strukturi razumske strani človekove narave, temveč če izvira tudi iz pozitivnih moralnih motivov. Zgrešeno bi bilo, če bi se posamezni zadrugarji oprijemali nekih nazorov iz zgolj sebičnih namenov, iz razlogov načelnega nasprotovanja, slepega, neutemeljenega odrekanja dobre volje svojih tovarišev, ki jim je, recimo, trenutno poverjena nehvaležna naloga vodstva v zadrugi; zgrešeno je, če se od tega vodstva zahtevajo nemogoče stvari.

V zvezi z novim združnim zakonom predvidevajo nova pravila tajne, direktne in proporcne volitve. Storjeno je torej vse, da pride volja združnikov do izraza; s tem je tudi odstranjeno vse, kar bi v bodoče lahko dajalo upravičeni povod za neslogo med nami.

Želeti je samo, da smo vsi iskrenih misli in dobre volje.

Izredna skupščina Zveze nab. zadrug drž. uslužbencev v Slav. Brodu

Novi zakon o gospodarskih zadrugah je močno razgibal združne vrste in povzročil intenzivno izmenjavo misli, nazorov, stališč in novih orientacij. Nekaj pa smo zadrugarji soglasno pozdravili: enotnost, ki smo jo toliko časa pogrešali. Saj smo imeli dosedaj nič manj kot 13 raznih združnih zakonov. Združništvo pa je vendar po-

jav, ki že po svojem vsebinskem bistvu vsaj do neke meje zahteva točne opredelitve, enotnega pogleda, skupnih in enakih ciljev.

Zadružni zakon je obširen, kar pomenja, da je skušal zajeti v širini in globini celoten program zadružnega gibanja in njegove odnose do družbe in države. Je do neke meje liberalen, vendar pa ima tudi ostre določbe in nalaga velike odgovornosti.

Ker pa se mora vse naše zadružništvo prilagoditi novim odredbam zakona, je Zveza nabavljajlih zadrug drž. usl. v Beogradu sestavila osnutek novih pravil za Zvezo in osnutek novih pravil na posamezne zadruge. Načrt novih pravil Zveze smo prejeli v začetku decembra lanskega leta ter morali staviti svoje protipredloge. Da prilagodi Zveza čim prej svoja pravila, je bila sklicana v Slav. Brodu 10. t. m. izredna skupščina, ki je imela na dnevnem redu edino točko, spremembe novih Zvezinih pravil. Pred odhodom na izredno skupščino je bilo v upravi naše zadruge mnogo debat k najnovejši določbi novih pravil, ki jo predvideva tudi zakon, da se namreč v članstvo posameznih zadrug lahko sprejemajo tudi privatniki, ki jih določa obrtni zakon. Dalje se je razmotrivala zelo važna točka, ko Zveza predpisuje za vse zadruge „jednoobrazna“ pravila.

Izredno skupščino, ki se je pričela v prostorih „Hrvatskega doma“ ob 8. uri zjutraj, je vodil predsednik Zveze g. Miloš Štibler. Po konstataciji, da je bila skupščina pravilno sklicana in da je navzočih 111 zadrug s 168 predstavniki, ki zastopajo 576 glasov, je predsednik poudarjal, da je današnji dan za cel naš zadružni pokret izredne važnosti, ker bomo sklepali in prikrojevali pravila po novem zakonu. Naglašal je, da Zveza ostane lahko še nadalje kot revizijska Zveza in da je sprememba pravil potrebna.

Razvila se je podrobna debata, v kateri so delegati zagrebške žel. zadruge poudarjali, da zakonske določbe še niso povsem jasne in da naj se vrši mesto skupščine le konferenca zadrug. V debati je mnogo delegatov zavzelo stališče, da še ni čas, da bi mi drž. uslužbenci odprli vrata drugim, privatnim zadružnikom. Res je, da so si pri nas državni uslužbenci ustanovili svoje zadruge in svojo Zvezo, kar v drugih državah nima primere, vendar je treba upoštevati, da smo morali vendar kapital zbrati sami, pri čemer gre mnogo zaslug za naše delovanje pok. finančnemu ministru Stojanoviću, ki je zagovarjal tezo, da država svojim uslužbencem ne more nuditi eksistenčnega minima in da so le-ti navezani na samopomoč, ki jo jim lahko nudijo le zadruge.

Mnogo razpravljanja je bilo na skupščini tudi glede predpisa „jednoobraznih“ pravil za zadruge. Delegati se s tem niso strinjali, ker je že z ozirom na krajevne razmere in na razne načine postopanja

v zadrugah popolnoma nemogoče predpisati taka „jednoobrazna“ pravila.

Radi različnih mnenj in upravičenih pomislekov o nalogi skupščine je predsednik dal na glasovanje: ali se nadaljuje skupščina po dnevnem redu ali pa naj bo samo konferenca. Pri glasovanju je bilo za nadaljevanje dela v skupščini in za sprejem pravil 412 glasov, za konferenco pa 162. Skupščina je bila nato prekinjena ter je iz svoje srede izbrala ožjo sekcijo zastopnikov zadrug, ki je podrobno ponovno predebatirala in popravljala pravila, ki jih je bila predložila Zveza. Ob 19. uri je skupščina nadaljevala svoje delo in po predlogu sekcije točko za točko sprejemala Zvezina pravila. Delegati žel. zadruge v Zagrebu so skupščini sicer prisostvovali, niso pa glasovali za pravila, ker niso imeli polномоčja svojih odborov. Prav tako niso glasovali beogr. zadruge drž. nameščencev. Važne določbe pravil so se premotrile že v sekciji sami, ki je poslovala celo popoldne ter je bil na skupščini storjen sklep, da se posamezne zadruge ne morejo siliti, da sprejemajo v svoje ustanove tudi privatnike, pač pa se puste v tem oziru vsaki zadrugi proste roke, da se odloči za to po svoji uvidevnosti. Dalje je bil razbistren tudi pojem „jednoobrazna pravila“ za vse zadruge. Vsaka zadruga se mora v svojih pravilih držati osnovnih določb zakona, niso pa ta pravila edinstvena, to je za vse zadruge popolnoma enaka. Tudi v tem oziru je sklenila skupščina, da si pravila po predhodnem sporazumu z Zvezo prikroji vsaka zadruga po lastni potrebi.

Na vprašanje, zakaj Zveza že tako hitro spreminja svoja pravila, je to pojasnil podpredsednik Zveze g. Ikonić. Dejal je: Zveza je živ organizem in kot živ organizem mora delati in ne držati rok križem. Današnja skupščina naj sprejme ta pravila po nasvetih delegatov, ki imajo vso pravico odločati. Zgradimo si sami to, kar hočemo. Zakon predvideva, da morajo biti vse Zveze včlanjene v enem Glavnem združnem Savezu. Takoj po uveljavljenju novega zakona so nekatere zveze med njimi tudi naša Zveza ustanovile nov Glavni združni savez. O tem je bilo zadnje čase mnogo pisanja po časopisih. Historiat o borbi med staro Glavno združno zvezo in našo je pred zaključkom izredne skupščine podal upravnik Zveze g. Trajković. Nesoglasja so se pričela že v letu 1933 na skupščini Glavne združne zveze v Novem Sadu. Zahteva naše Zveze in drugih je bila v glavnem ta, da se število delegatov in zastopstvo v Glavni združni zvezi pravično določi, in sicer naj bo merilo število združnikov, ne pa samo število zadrug.

Takoj po končani izredni skupščini so nekateri časopisi prinesli netočne vesti o njenem poteku.

Našim članom naj za sedaj zadošča to naše pravilno poročilo.

Na skupščini in v ožji sekciji so zastopniki naše zadruga aktivno sodelovali in mnogo pripomogli, da so se Zvezina pravila do podrobnosti predebatirala, nejasnosti odstranile ter se skupščina s pozitivnim rezultatom zaključila.

S. č.:

Železničarski dom

Že večkrat so sprožili poedinci, pa tudi posamezne stanovske skupine misel, da bi si zgradili železničarji lasten, skupen dom v Ljubljani, morda tudi v Mariboru. Močni smo, mnogo nas je in lepo število stanovskih in gospodarskih ustanov imamo, tako da bi tak dom lahko postavili.

Res, imamo celo vrsto organizacij in ustanov: UJNŽB, UŽČ, društvo kurjačev in društvo strojevodij, društvo vlakospremnega osebja in vlakovnih preglednikov, društvo upokojencev itd. Imamo močno glasbeno društvo z lastno glasbeno šolo, dalje gospodinjske šole, pri krojevalne tečaje. Imamo razna humanitarna društva, karitativne akcije in končno imamo Nabavljalno, Kreditno, Čebelarsko zadrugo, Žego, Bajtarja, Žel. družino.

Vsaka teh ustanov ima svoje društvene ali poslovne lokale, skoro vsaka na drugem mestu in skoro vse po tujih hišah.

V vseh teh svojih društvih in ustanovah imajo železničarji skoro 30 milijonov dinarjev kapitala, pa bi bilo čisto naravno, če bi si pri takem premoženju zgradili skupni dom.

Železničarski dom bi pokazal na zunaj našo moč in slogo in družil železničarje v novih nalogah in novih uspehih.

Lahko bi posnemali takozvano „vertikalno industrijo“, ki združuje v sebi vse panoge, ki so v zvezi z dotično industrijo. N. pr. od dobave železa in premoga iz lastnih rudnikov do organizirane prodaje izdelanih predmetov, pa prehrane delavcev v lastnih menzah in prodajalnah. Ves uspeh in vsa moč takih industrij je v medsebojni povezanosti in točno določenem načrtu.

Pa si oglejmo naše razmere! Naše ustanove in organizacije nimajo načrtov za daljšo bodočnost. V kolikor pa bi smeli govoriti o takih načrtih, delajo po njih le nekatere teh ustanov, pa vsaka „na svoje“.

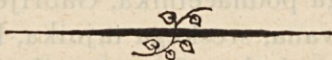
O enotnem načrtu, ki bi s širokega vidika skupnih ciljev poedinim našim ustanovam točno določeval področja in funkcije, o takem načrtu pa ni govora. Zato se pojavljajo skoro neverjetne stvari. Samo en primer: Milijonske svote imajo naša podporna društva. Pa ko je šlo za to, da bi prenesli železničarji denar iz enega teh podpornih dru-

štev v svojo kreditno zadrugo, je nastal odpor. In vendar so bili to člani prve in druge ustanove!

Iz lastnega denarja bi si železničarji lahko dajali sami posojila po 5 do 5½% obresti pa so vztrajali pri tem, da se naloži denar v banko po 5, — ali 4%, od tam pa so si lahko jemali posojila po 8 in 10%! Takih in podobnih primerov nelogičnega, nesmotrnega ravnanja in poslovanja naših ustanov bi lahko še mnogo navedli.

Zato bi bilo potrebno — ni prepozno, čeprav je mnogo zamujenega — da se sestanejo predstavniki naših gospodarskih, denarnih in drugih ustanov, ter se porazgovorijo o načrtu za bodočnost. To velja tudi za naše stanovske organizacije.

Medsebojno zbliževanje in zaupanje, debatni večeri, ankete, vse to ne stane več kot malo časa in malo dobre volje. Tu in tako se bo lahko začel graditi železničarski dom.

Dr. Slavko Šumenjak:

Ob desetletnici Nabavljalne zadruge držav. uslužbencev v Murski Soboti¹

Dne 6. novembra 1928 je otvorila 20. junija istega leta ustanovljena Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Murski Soboti trgovino na Lendavski cesti in je s tem začela s svojim poslovanjem.

Zadruga se tedaj nahaja v desetem poslovnem letu in se bliža svojemu jubileju. Zato je umestno, da se pri tej priliki razgledamo po njenem dosedanjem poslovanju in si predočimo njen razvoj in napredek.

Dasiravno je bila javnim nameščencem v Murski Soboti z ozirom na krajevne razmere Nabavljalna zadruga potrebnejša kakor marsikje drugod, se je vendar morala boriti v začetku z velikimi težkocami, zlasti ker uradništvo še ni imelo za vodstvo združne trgovine potrebnih izkušenj.

Najhujše nasprotovanje je izzvala zadruga pri lokalnih trgovcih, ki so bili navajeni, ker ni bilo med njimi ostre medsebojne konkurence, diktirati cene po mili volji.

¹ Ta članek je bil namenjen za skupni „Združni koledar“ za l. 1938. Ker radi ovir tamkaj ni bil priobčen, ga objavljamo na tem mestu. — Op. uredn.

Ker so spoznali, da to samovoljno določevanje cen preneha, ako bo zadruga uspevala in pritegnila nase njihove dosedanje najboljše odjemalce in najsigurnejše plačnike — javne nameščence, so začeli tako hudo konkurenčno borbo, da so posamezne predmete prodajali celo pod lastno ceno, samo da bi upropastili zadrugo.

Zadruga jim v tem ni mogla slediti. Kljub temu pa so se nje javni uslužbenci trdno oklenili in ji ostali zvesti v neenakem boju.

Temu dejstvu, v zvezi s previdnim in smotrnim delom obeh odborov, je pripisovati, da je napravila zadruga v dveh mesecih prvega svojega poslovnega leta pri 80 članih 169.927 din prometa in zaključila že prvo poslovno leto z majhnim dobičkom.

Med onimi, ki so si za ustanovitev zadruge stekli največ zaslug in ki so podpisali ustanovitvena pravila za registracijo, naj omenim gg. Vagajo Ludvika, gimnazijskega ravnatelja, Lipovška Gašparja, sreskega načelnika, dr. Šumenjaka Slavka, sodnega predstojnika, dr. Bratino Franca, sreskega podnačelnika, Gabrijelčiča Franca, šolskega upravitelja, Puncerja Ivana, sreskega tajnika, Laha Rudolfa, sodnega kanclista ter davčne uradnike: Gregorca Josipa, Lazarja Alojzija, Koltaja Štefana, Perkiča Franca, Višlovicerja Slavka in Valenčaka Henrika.

Prvi predsednik zadruge je bil gymn. ravnatelj Vagaja Ludvik, ki je načeloval zadrugi do svoje premestitve v jeseni 1932 in ki ima glavne zasluge za lep razvoj zadruge.

Najvažnejše posle sta poleg predsednika opravljala združni ekonom g. Puncer Ivan in blagajnik g. Gregorc Josip. G. Puncer vrši posle ekonomista vsa leta od ustanovitve pa do danes z vso marljivostjo, preudarnostjo in opreznostjo in si je stekel tedaj posebno velike zasluge za podvig zadruge. Blagajniške posle pa je po smrti g. Gregorca z 10. febr. 1930 prevzel sodni kanclist g. Koren Josip, ki vodi te posle do danes z veliko natančnostjo, skrbnostjo in vestnostjo, s čimer je v izredni meri pripomogel k razvoju in procvitu zadruge.

Izmed onih, ki so bili člani upravnega odbora vsa leta od ustanovitve pa do danes, je omeniti še sodnega predstojnika dr. Šumenjaka Slavka, ki je opravljal do odhoda g. Vagaje v jeseni 1932 posle podpredsednika, od tedaj naprej pa je predsednik zadruge.

Kot predsednik nadzornega odbora se je vestno in marljivo udeleževal g. sreski načelnik Lipovšek od ustanovitve do njegove premestitve leta 1936.

Omeniti je treba še, da je prvemu blagajniku g. Gregorcu pri knjigovodstvu in prodajalni in okrog prvega v mesecu pridno pomagala njegova hčerka gđc. Herta.

Upravni odbor je reševal tekoče zadeve na 150 sejah, z nadzor-
nim odborom pa je imel 20 skupnih sej.

Odposlanih in sprejetih je bilo v celem 5800 dopisov. Občnih
zborov je bilo 10 rednih in 2 izredna. Na občnih zborih so se med dru-
gim sprejeli vsi po Zvezi predpisani pravilniki in poslovniki. Razen
tega se je vršil še en sestanek vsega članstva, ki je razpravljal o tem,
kako odpomoči neugodnemu gmotnemu položaju javnih uslužbencev.

Zveza je revidirala zadrugo po svojih revizorjih štirikrat.

Zadruga se je udeležila po svojih delegatih (gg. Puncerju in Ko-
renu) Zvezinih občnih zborov v Mariboru, Sarajevu in Ljubljani ter
zadružne konference v Ljubljani.

Prvi prodajni lokal je imela Zadruga v hiši g. Sečka na Lendav-
ski cesti, odkoder se je radi oddaljenosti od središča mesta preselila
1. avgusta 1930 v Zvezno ulico v hišo g. Jeriča, kjer je pozneje zavzela
celo pritličje. Od leta 1935 pa se nahaja prodajalna v lepih in udob-
nih prostorih g. Hahna v Šolski ulici, na eni izmed najprometnejših
točk.

Preselitev trgovine z Lendavske ceste v Zvezno ulico in pozneje
v sedanje, v centru mesta ležeče lokale, je imela za posledico, da se je
promet nepričakovano dvignil in da še vedno narašča.

Zadružno trgovino so vodili pod nadzorstvom obeh odborov sle-
deči poslovodje: Flegar Franc do 6. 3. 1930, Hojer Ludvik do 1. 7.
1935, Šarkanj Aleksander do 1. 10. 1936 in Pevec Vladimir do 1.
4. 1937.

Sedanja poslovodkinja je gdč. Ravnahrib Pavla, kateri pomagata
trgovski pomočnik Bednjak Alojz in gdč. Roža Helena. V zadružni
prodajalni sta sodelovala in se izučila za trgovska pomočnika bivša
vajenca Karas Nikolaj in Bednjak Alojz.

Tem sodelavcem bodi izrečena za njihovo marljivo udejstvovanje
v korist zadruge pristrčna zahvala!

Pijeteta in hvaležnost zahteva, da omenimo, da so umrli v teku
9 let sledeči zavedni zadrugarji: Gregorc Josip, Kološvari Berta, Cim-
perman Benjamin in Podlessek Franc. Slava njihovemu spominu!

V prvih poslovnih mesecih, kakor tudi pozneje ves čas svojega
poslovanja, je polagala zadruga posebno važnost na dobavo kuriva za
člane. Že prvo jesen jim je dobavila 25 vagonov premoga in 15 vago-
nov drv proti odplačilu v več mesečnih obrokih.

Ko se je že dobro uvedel promet s špecerijo in drugimi življenj-
skimi potrebščinami, se je leta 1931 vpeljalo v zmernem obsegu naj-
potrebnejše manufakturno, kratko in volneno blago, pozneje pa tudi
emajlirana posoda ter steklena in porcelanska roba.

Začetni kredit za nabavo blaga je nudila Zveza nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev v Beogradu, ki še tudi danes zadrugo v potrebi podpira s kreditom.

Od leta 1954 se nabavlja večina trgovskega blaga po Zvezi, ker so zagotovljeni s tem zadrugi ugodnejši dobavni in plačilni pogoji.

Razen Zveze, kateri dolguje zadruga veliko zahvalo, se mora šteti med njene najboljše podpornike in prijatelje Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Mariboru, ki je dobavljala zadrugi posebno še v začetku, različno blago na kredit, ji dajala nasvete, navodila itd. Naši zadrugarji si še danes nabavljajo pri tej zadrugi manufakturno blago, v kolikor ga ni dobiti pri naši zadrugi, ter lahko odplačujejo kupnino pri domači zadrugi v 3—6 mesečnih obrokih. Za vso podporo in uslužnost bodi izrečena mariborski zadrugi tudi na tem mestu zahvala.

Omeniti je treba tudi še pomoč, katero je prejela zadruga leta 1931. od „Okrožne skupine držav. nameščencev v M. Soboti“, ko ji je ta podarila znesek 10.430 din v last in razpolaganje pod pogojem, da ga vpiše v svoj podporni fond za državne uslužbence in upokojene.

Iz tega fonda je prejelo že več upravičencev primerne podpore v stiski in potrebi.

Težko je zadrugo zadelo dejstvo, da je bila vsled novih zakonitih določil v zvezi z lokalnimi razmerami prisiljena skleniti na svojem občnem zboru dne 30. 3. 1935, da se podvrže obdavčenju. Posledica tega je bila namreč neprimerno visoka obdavčitev za poslovni leti 1934 in 1935 v skupnem znesku preko 25.000 din.

Z naporom vseh sil pa je bila premagana tudi ta, upajmo, poslednja ovira do nadaljnjega hitrejšega razvoja in napredka zadruge, ki stoji že danes na tako trdnih in solidnih temeljih, da se ni več bati za njen obstoj.

Ker je iz spodnjih od blagajnika g. Korena vestno izdelanih tabelarnih pregledih* jasno in nazorno predložen materialni razvoj in napredek zadruge v pretekli dobi, zadostuje, da se na tem mestu samo še podčrta, da je zadruga prodala svojim članom do danes za preko pet milijonov dinarjev blaga, da je bil dosežen skupni čisti dobiček skoro četrta milijona dinarjev, od katere vsote je pripadlo članom na ristornu in blagajniškem skontu 140.000 din, dočim je ostanek čistega dobička naložen v različnih fondih.

* Radi pomanjkanja prostora smo bili primorani, poslani tabelarični pregled nekoliko skrajšati. — Op. uredn.

Tabelarni pregled

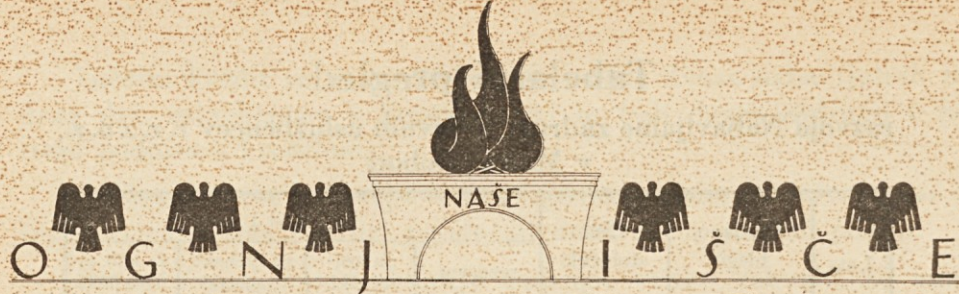
**razvoja Nabavljalne zadruge državnih uslužbencev r. z. z o. z.
v Murski Soboti**

Leta	Prodano blago		Čisti dobiček		F o n d i							
					rezervni		poko- ninski		za članske namene		za kult. in hum. nam.	
	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p
1928	67.036	25	316	63	520	—	—	—	—	—	—	—
1929	320.890	12	14.436	91	1.101	63	721	85	—	—	—	—
1930	410.098	52	25.903	12	5.577	55	2.017	—	—	—	—	—
1931	339.063	32	24.802	41	14.431	43	3.257	12	—	—	—	—
1932	595.198	45	36.435	18	22.002	15	5.078	87	—	—	—	—
1933	719.407	20	51.581	74	33.047	70	5.594	67	21.294	47	2.346	54
1934	681.257	97	32.467	83	48.632	22	5.919	—	25.936	82	1.767	34
1935	741.877	90	4.593	12	58.462	50	5.965	—	28.434	—	1.610	50
1936	686.238	02	1.363	74	61.645	75	5.992	25	25.531	06	3.230	18
Vsota	4.561.067	75	191.900	68								

Stanje članov in deležev je razvidno iz spodnje razpredelnice:

leta:	članov:	deležev v Din:
1928.	77	4.360.—
1929.	86	8.500.—
1930.	87	8.700.—
1931.	102	10.085.—
1932.	125	12.170.—
1933.	133	12.985.—
1934.	140	13.405.—
1935.	148	14.251.—
1936.	158	14.880.—

Svojo skromno kroniko končam z željo, da bi se vsi javni uslužbenci v M. Soboti in okolici oklenili še tesneje svoje Nabavljalne zadruge, da bo mogla ostati in biti tudi v bodoče dobaviteljica dobrega blaga po solidnih cenah in regulator cen na tukajšnjem blagovnem trgu ter doseči v drugem desetletju še lepši napredek in procvit v korist in dobrobit svojih članov.

Novodobne dojenčkove srajčke in majice

Če pomislimo, kako komplicirana je bila ženska moda še nekaj desetletij nazaj in kako preprosta in higienska je danes, se moramo zgroziti ob ugotovitvi, da se v dojenčkovi opremi ni skoro nič spremenilo. Še vedno jih oblačimo v staromodne

vijo: če je bilo tako dobro za nas, ne vem, zakaj bi ne bilo dobro za naše otroke. Tisti trenotek, ko se jim razlaga nov nauk, bodo sicer pritr-dile, a izvajala ga ne bo. Vse bo ostalo tako kakor je bilo v rodu že sto let nazaj.

Srajčke
brez rokavčkov.

Triko srajčka
zadaj.

srajčke in jopice, ki se zadrignejo za vratkom in ki puščajo hrbtiček gol. Mnoge matere uporabljajo še povoje, da bo otrok raven in da se jim ne razkoplje. Vtikajo jih še v staromodne platice, vse ozaljšane z volan-cami in čipkami. Če je platica pre-majhna, mora biti dete skrčeno, če je prevelika, ni dete v njej spravljeno. Take srajčke in povoji so sramota dvajsetega stoletja! Saj imamo že nekaj let na trgu novodobno perilo in druga navodila za boljšo, prepro-stejšo in cenejšo opremo otroka, toda prav v pogledu dečje opreme so ma-tere tako nedostopne. Po navadi pra-

Moderno dojenčkovo perilce je v vsakem oziru udobnejše, preprostejše in cenejše. Negovanje otroka je ma-teri mnogo olajšano, otrok pa se lepše razvija. Moderna srajčka nima ro-kavčkov. Ročice niso tako občutljive kakor prsca in oblačiti je težko dru-go na drugo. Take majice smejo biti samo iz trikoja, ker edinole triko bla-go se raztegne in ustreže svojemu namenu, da otroka po nepotrebnem ne obračamo, posebno v tistih prvih tednih, ko je še vse tako nežno. Srajčko oblačimo čez glavico in ro-kavno luknjico tako raztegnemo, da z lahkoto, ne da bi bilo treba ročico le količkaj upogniti ali zaviti, vtak-nemo vanje ročice.

Nepriporočljiva staromodna srajčka, ki se zaveže zadaj na hrbtičku.

Moderne dečje majice se zavežejo spredaj ob straneh pod rokico. Hrbtiček je pokrit in prsca so pokrita z dvojnimi blagom. Oblačimo jo dojenčku tako, da jo razgrnemo na posteljo ali na povijalno mizo, položimo nanjo dojenčka, raztegnemo rokavčka in vtaknemo vanjo ročice. Dojenčka pri takem postopanju ni treba niti enkrat obrniti. Triko perilo ima pa še to prednost, da raste z otrokom, ker je raztegljivo. Tudi se to blago lepo pere, ga ni treba likati, je mehko in toplo in razen tega menda nič dražje kakor staromodne majice.

Te vrste dojenčkovega perila je zdaj nabavila tudi naša združna prodajalna. Mislim, da imajo tam dve velikosti. Vendar bi priporočala materam, da si že takoj vzamejo drugo številko, ker je včasih dete izredno veliko in pa v prvih mesecih tako naglo raste. Saj se otrok v ohlapnem še bolje počuti.

Novodobna majica z rokavčki, ki se zaveže spredaj na obeh straneh pod ročicami.

V združni prodajalni v manufakturnem oddelku dobite tudi knjižico „Moj novorojenček“. V brošurici, ki obsega 32 strani in ima 25 lepih slik, dobite vse, kar potrebujete za nego dojenčka. S slikami in besedilom so prikazane nove pleničke na trakce, ki

nadomestujejo povoje. Platica je napravljena enostavno iz odejice in oblečena v lepše blago, ki se da pozneje za vse porabiti. Vse stvari si lahko vsaka mati sama napravi, saj so tako preproste. Knjižica obravnava te stvari: Mladi materi, novodobna

Staromodna majica, oblečena povrh staromodne srajčke. Obe sta zavezani in zdrgnjeni za vratom, a otrok je po hrbtičku razgaljen.

dojenčkova oprema, otroška prehrana, otrokove kopeli, dojenčkova posteljica, otrokovo odvajanje, otroško zobovje, duševni razvoj otroka, kakaj otrok joče in otroške igranje.

Knjižica stane Din 12.—, s poštnino en dinar več.

Še nekaj: V naši združni prodajalni imajo zelo lepo volneno flanelo, ki idealno služi za dojenčkovo odejico ali platico. Obe morata biti oblečeni še v drugo pralno blago. Potem imajo tudi navadno double flanelo, čisto belo in nebeljeno. Dalje navadno flanelo v vseh barvah: v beli, roza, modri, vijoličasti in črtasti. Posebej omenjamo blago za pleničke. Imenujemo ga molinos; je mehko, toplo, se lepo pere, vsrka vodo in je zelo poceni. Meter stane Din 5.50. — Zahtevajte v ta namen samo to blago. Ne kupujte dragih in nepraktičnih plenilic tuje znamke!

L. Megličeva.

SLADKOR IN ČOKOLADA ZA OTROKE.

Mnogi kaj rado trdijo, da je sladkor otrokom škodljiv. Zdi se, da so uverjeni, da posebno škoduje zobem. To so navadno ljudje, katerih otroci ne dobe skoro nikdar bonbonov ali drugih sladkarij, pa so jim zobki vse eno bolni in razpadli. Mlad otrokov organizem tudi sladkorja za svoj razvoj potrebuje. Nič ni čudno, če taki otroci, ki večno trpijo pomanjkanje, kar „po volčje“ sežejo po njem, ako se jim nudi prilika. Sladkor je škodljiv samo takrat, če ga otrok preveč užije in si s tem pokvari želodček, da mu druga živila potem ne dišijo.

Najbolj škodljiva stvar, ki si jo moremo misliti za zobe, je sol. Denimo sol na zob in preko noči ga bo razjedla. Sol je v mnogih ozirih škodljiva. Pri otrocih sproti uničuje to, kar v telescu zgradijo vitamini. Otroci dobijo slabe zobe, ker je uničen apnenec, pljuča so šibka in tako dostopna bacilom tuberkuloze. Sol tudi zelo škodi ledicam in pospešuje poplajenje žil.

Telo vsekakor potrebuje tudi soli, toda te je skoro dovolj v živilih, ki jih uživamo. Zelenjava in svinjsko meso je skoro vse dovolj slano. Majhne otroke bi bilo že od početka treba navaditi na neslano, da, raje na sladko hrano. Koliko lepše bi se potem razvijali otroci!

Otroci bi morali dobiti medu, marmelade, močnatih jedi, suhega sadja in mlečne čokolade.

Kako bogato bi se poplačala žrtev mladi materi, če bi ob nosečnosti sama ne uživala slanij jedi. Ko bi se privadila, bi zdržala še naprej, dokler hrani otroka sama. Čudno, da se ni nihče še zavzel za to in priporočal

materam tako postopanje. Neslana hrana ni tako zoprna, kakor si mnogi mislijo. Močnate jedi osladimo, zelenjava ima sama dovolj soli v sebi, mleko, kava ali čaj je ne potrebuje; v kruh damo sladkor, sadje soli ne potrebuje, ostane nam torej samo meso. Svinjsko je samo na sebi dovolj slano in meso, napravljeno v obliki zrezkov s čebulo in peteršiljem, je pa še posebno dobro brez soli. Jajčka uživamo s sirom in soli ne pogrešamo. Kdor ni nagnjen k „požrešnosti“ in se zaveda, da uživa hrano zato, da se obdrži telo zdravo in močno, se bo potrudil in privadil na neslano hrano.

L. Megličeva.

DOBRO IN ZDRAVO MLEKO iz naše zadružne mlekarne.

Naši konsumenti mleka se še vse premalo zavedajo, kako dragocena in zdrava je mlečna hrana. Mleko namreč vsebuje v enakomernem razmerju vse za obstoj človeškega organizma potrebne snovi. Sestoji namreč iz 87,5% vode in 12,5% suhih snovi, med katerimi je povprečno 5,5% mlečne tolšče, ki je med vsemi tolščami najdragocenejša; nadalje iz 3,5% beljakovin, 4,6% mlečnega sladkorja, 0,75% rudninskih snovi, 0,14% citronove kisline ter iz 0,01% ostalih organskih sestavin. V mleku se nahajajo tudi razni encimi, ki omogočajo dobro prebavo. Pred drugimi hranili pa ima mleko še to prednost, da vsebuje vse tri skupine vitaminov.

Pripominjamo pa, da je množina vseh teh važnih sestavin v mleku odvisna od pravilne nege, krmljenja živine, nadalje od higienskega pridobivanja in ravnanja z mlekom. Potemtakem je važno, kje in kakšno mleko kupujemo, zlasti ker je ravno to hranilo najbolj občutljiva tekočina, ki se prav rada okuži vsled nepravilnega ali površnega ravnanja že pri proizvodnji-molži, pa tudi pozneje pri razpečavanju in shranjevanju.

Za pridobivanje res kvalitetnega in zdravega mleka so pri nas največ storile mlekarske zadruge. Naša združna mlekarna v Ljubljani dobiva zdravo planinsko pasterizirano mleko od mlekarske zadruge v Moravčah. Ta zadruga sprejema mleko samo od članov, ki se brezpogojno ravna po predpisanem pravilniku. Razen tega so vsi člani-mlekodajalci obvezni raznim pregledom svojih hlevov in živine po živinozdravniku in izšolanem mlekarju. Zadruga prireja za svoje člane tudi tečaje o pravilni negi in krmljenju živine, o molži ter shranjevanju mleka. Mlekarska zadruga v Moravčah sprejema mleko v sprejemnici, kjer ga vsestransko preizkusi ter neustrezajoče zavrne. Po preizkušnji se mleko zlije v posebno kad, od koder odteka po ceveh v paster; tu se segreje na 75° C in se na to na hladilniku shladi na 10° C. Pri tem se mleko preceja skozi štiri sita in se pri polnjenju v posodo za prevoz filtrira še skozi vato. Ker plačuje mlekarska zadruga svojim članom mleko po njegovi kvaliteti, jih s tem prisili, da stremijo k čim večjemu izboljšanju kakovosti blaga.

Naši mlekarni dostavlja mleko mlekarska zadruga v specialnih, hermetično zaprtih in plombiranih vrčih dnevno ob 3. uri zjutraj. Tu se mleko takoj prelije v bazen, se dobro premeša in po posebni napravi pretoči v steklenice, ki se takoj na to skrbno zamašijo z lepenkastimi zamaški. V tako higiensko napolnjenih in zaprtih steklenicah dostavljajo združne razvažalke mleko članom že od 4¼ ure zjutraj. Stroji, naprave, posoda itd. se tako v naši mlekarni kakor tudi v Moravčah pred uporabo in po njej

z vročo vodo osnažijo in s tekočo mrzlo vodo izplaknejo, steklenice v naši združni mlekarni pa še posebej z mrzlo strujo na posebnem aparatu. Pri takem postopanju je vsako onesnaženje te zdrave in cenene ljudske hrane onemogočeno. K opisane-mu ravnanju z mlekom v naši mlekarni moramo še dodati, da se mleko najmanj dvakrat na teden glede maščobe z lastnimi pripomočki preizkuša ter lahko povemo, da analiza našega mleka nikdar ni kazala tolsče izpod 3,6%, kar je dokaz, da je kakovost našega mleka izvanredno dobra.

Ker je mleko ena najvažnejših sestavin naše splošne prehrane ter dostikrat revnejšim slojem tudi edina hrana, je naša zadruga pred leti ustanovila lastno mlekarno, da nudi svojemu članstvu res zdravo, kvalitetno mleko po znatno nižji ceni kot so morali člani plačevati pri drugih dobaviteljih. Našim članom mora biti še dobro v spominu, kako so tržne cene mleku padle, čim je zadruga ustanovila svojo lastno mlekarno. Tudi sedaj, ko se cene živilom (tudi mleku) stalno višajo, smatra zadruga za potrebno, da obdrži isto ceno mleku v svoji mlekarni. Pripomniti pa moramo, da bo zadruga tem lažje izvedla svojo namero, čim večje bo število članov, ki bo nabavljalo mleko v svoji združni mlekarni. Tega bi se morali zavedati vsi naši člani iz Ljubljane in okolice, če hočejo imeti res prvovrstno mleko in po ugodni ceni. Zato pozivamo vse člane, da kupujejo mleko v svoji združni mlekarni, da na ta način omogočijo sebi in drugim ugodno nabavo tega važnega hraniva. G. D.

Dr. J. L. Poljanec:

Vitamin C in drugo

Učitelj v propadajočem industrijskem kraju je zelo točno in stvarno raziskoval, kako vplivajo družabne razmere na razvoj šolskega otroka ter pripomnil: „Spomladi zbirajo otroci regrat, da ga uživajo kot salato, nimajo pa teletine, da bi se bolje hranili.“ Odvrnil sem mu, da je za te otroke po dolgi zimi ob ponajveč škrobnih prehrani regrat bolj važen ko pečenka, dasi bi jim ta zaradi beljakovin in tolšče seveda tudi zelo teknila. Zakaj? Zato, ker je v zelenem regratu, nabranem na prisojeh, nekaj raznih vitaminov, v pečeni teletini pa skoro nič.

To je bilo leta 1928., takrat je bil nauk o vitaminih še v povojih. Odsihdob se je ta nauk zelo razvil, dasi je tudi sedaj še mnogokaj nejasno ali neznano. Pred kratkim je izdal docent dr. Matko Ivan predstojnik notranjega oddelka državne bolnice v Ljubljani, knjižico: Vitamini in njih pomen za človeški organizem; kdor malo razume zdravniško izrazoslovje, ta se bo ob tej knjigi lahko mnogočesa naučil.

Izraz vitamin je prvi rabil Kazimir Funk leta 1911; vita = življenje, končnico „min“ pa si je zaradi blagoglasja na slepo izmislil. Izprva so učenjaki poznali pač silne učinke raznih vitaminov za človeški in živalski život, ne pa snovi samih; zato so jih poimenovali z zaporednimi veliki črkami abecede, kakor tudi v matematiki pri enačbah neznane količine zaznamuješ z zadnjimi črkami abecede x, y, z. Leta 1936 so pri vitaminih že prišli od črke A do P; najnovejši je vitamin P ali citrin, ker se nahaja v limoni.

Izmed vitaminov porabi človek največ vitamina C; saj je treba odraslemu po spolu, starosti, podnebjju in še drugih okoliščinah na dan 20—100 mg (1 mg, miligram je ena tisočina grama). Človek namreč izloča sam dnevno 20—50 mg tega vitamina v seču in iz črevesa; ta primanjkljaj je treba sproti izravnati in razen tega še preskrbeti za tekoče potrebe pri telesni preosnovi.

Kadar imaš dovolj vitamina C v telesu, si zdrav, odporen proti kužnim boleznim in tudi duševno krepak; kadar pa ti ga primanjkuje

ali če celo nastopi ob neprimerni prehrani brez vitaminje (avitaminoza), se kaj kmalu pojavi skorbut.

Skorbut je strašno kosil med mornarji v prejšnjih časih, ko so še kaj veljale jadrnice in vesla. Za dolge vožnje so se mornarji založili ponajveč z ohranjenimi (konserviranimi) živili: z osoljenim ali prekajenim mesom, posušeno zelenjavo, prepečencem, s fižolom, mastjo, sirom in s presno vodo, niso pa mogli jemati s seboj presne zelenjave in mleka. Če jih je zalotilo med dolgo vožnjo brezvetrje ali so jih zanesli viharji, se je kmalu med moštvom pojavil skorbut. Tako je izgubil Vasco da Gama na svojih dolgih vožnjah polovico moštva; mnogo so trpele tudi razne znanstvene odprave v obtečajne kraje in v puščave, kjer se ob daljšem bivanju v ledu in snegu ali v pesku niso mogle zalagati s presno zelenjavo. A ne samo na morju ali v v puščavi, tudi drugod na celini izbruhne skorbut vedno, kadar nimajo ljudje ob splošni slabi prehrani presne zelenjave, n. pr. ob vojnah in slabih letinah; tako je bilo v vojnah, ki so jih vodili Rimljani in križarji, tako tudi za zadnje svetovne vojne.

Posebno poučen je naslednji primer: leta 1915. je nemški atlantski parnik, izpremenjen v pomožno križarko, pred obrežjem USA lovil in plenil sovražne ladje, natovorjene z živili. Mesa (presnega in ohranjenega), klobas, prepečenca, bele pšenične moke, margarine, riža, tolšče, sladkorja, vse pripravljeno po najnovejših tehničnih načinih, vsega je bilo v izobilju; vendar je ena petina moštva zbolela za tajinstveno boleznijo, tako da se je morala ta križarka usidrati v nevtralni luki in tako izločiti iz bojnega meteža. Vsi zdravniki niso znali pomagati, uganko je rešil Alfred W. Mc Cann, prehranjevalni kemik, ki je kot tak dobro poznal „mnoge tajne“ sodobne prehranjevalne industrije: „Dajte mornarjem črnega kruha, juhe iz otrobov, presnega mleka, presne zelenjave!“ V nekaj tednih so vsi okrevali.

Skorbut najhitreje spoznaš v ustih. Dlesne ob zobeh otečejo, pordé, se med zobmi nadmejo, krvavé in razpadajo; iz ust se širi neznosen smrad. Zobje se zrahljajo, kosti se rade lomijo, krvne podplutve se pokažejo na koži in v mišicah. Dečji skorbut imenujejo tudi Möller-Barlovo bolezen; znaki so: otekle zgornje veke, otekla kolena ob hrustancu, krvavitve iz dlesen, krvne podplutve na koži.

Pomladne mesece (marec, april, maj) vsi čutimo nekako utrujenost in ubitost, ni nam za delo, po kratkem izprehodu nas značilno bolita golenici; to ubitost opazujejo učitelji in starši tudi na učencih in otrocih. Ali, naši deci rade krvavé dlesne, če si zobe snažijo s ščetko. Tako se začinja skorbut; vse to dokazuje, da prehrana ni v redu. Saj tudi ni čudno; spomladi so pošle zaloge endivije, repe, pese, zeljnatih glav, ohrovtu in domačega sadja, skromna sredstva naših nameščencev pa ne za-

doščajo ob sedanji draginji, da bi otrokom kupovali na trgu drage presne zelenjave in južnega sadja (naranč in limon).

Zdaj tudi razumeš uvodni odstavek.

Prosti narod si je v tej bolezni od nekdanj po svoje in včasih prav dobro pomagal. O drznih mornarjih Vikingih pravijo, da so jemali na dolgih morskih vožnjah s seboj čebulo; v naši „lukovi deželi“ tudi ne poznajo skorbuta, saj si pošteno privoščiijo ostre presne čebule na smetani ali na olju.

Ko se je švedski kralj Karel XII. bojeval v Ukrajini, so njegovi zdravniki uporabljali kot uspešno zdravilo proti skorbutu izcedek iz borovih ali smrekovih iglic. Tudi zdaj nabirajo ženice spomladi borove in smrekove mladike (seveda na škodo podrastka v gozdu) in jih prodajajo na trgu, da se kuhajo iz njih odcedki ter pripravljajo zdravilne kopeli.

Ob časih, ko je huda lakota trla deželo, so ljudje uživali prve rastline, ki so pognale; tako se zlatičnica *lopatica* (*ranunculus ficaria*), ki ozeleni in cvete zgodaj spomladi v prisojnem grmovju, nemški še zdaj imenuje Scharbockskraut (Scharbock je nemški izraz za skorbut). V angleški vojni mornarici so mornarjem najprej dajali izdatne obroke kislega (kadnega) zelja, ki se še najdalje ohrani v dobro zavečenih sodih, izza leta 1804. pa s sokom naranč in limon. Toda sok mora biti presen, mi pa vemo, da južno sadje, posebno na toplih krajih, kaj rado gnije ter se hitro pokvari.

Za tajinstevnim vitaminom C v presni zelenjavi in v južnem sadju, ki leči ljudi in živali, obolele za skorbutom, in ki se zaradi tega imenuje tudi protiskorbutni vitamin, so seveda vztrajno in pridno stikali zdravniki in kemiki. Tako je dobil Tillmans v Frankfurtu nek izvleček iz limoninega soka, madžarski profesor A. Szent-Györgyi pa kristalčke iz govejih nadobisti, ohrovta in naranč; oba proizvoda sta bila kislini, ki sta jako razbarvali na sebi odporna barvila, oba sta silno učinkovala proti skorbutu; saj je pri miški, ki so jo nalašč pitali s čisto skorbutovo hrano, zadoščal dnevni vzemek 0,5 mg teh kristalčkov, da poleg obolelih družic ni dobila skorbuta.

To snov imenujejo zdaj kemiki C — askorbinsko kislino. Szent-Györgyi je nato doma v Szegedu našel, da vsebujejo neke vrste naše paprike toliko askorbinske kisline, da se da iz 4 kg pridobiti 1 g te kisline ali vitamina C. Švicarski učenjak dr. Friderik Michael je leta 1933 našel kemijski obrazec in stroj za C — askorbinovo kislino, $C_6H_8O_6$. Tovarna kemijskih proizvodov E. Merck v Darmstadtu izdeluje zdaj čisti vitamin C umetno in na debelo in ga prodaja zdravstvenim in znanstvenim ustanovam.

(Dalje prih.)

Josip Štrekelj:

Razkuževanje semen

Minulo leto nas je iznenadilo z mnogoštevilnimi rastlinskimi boleznimi, ki so prejšnja leta napadale povrtnino in poljščino v zmanjšani meri, tako da nismo škode upoštevali. Ker so vse rastlinske bolezni glivičnega izvora, je lanska obilna moča okužbo pospeševala. Fižol, zlasti nizke sorte, je ponekod uničila pegasta rja. Nekoliko v manjši meri je trpel tudi visoki preklar. Sušilo se je listje zelene, petršilja, paradižnikov, pese in druge povrtnine. Buče in kumare je morila siva plesen. Izmed cvetlic so zlasti trpele astre, ki so izmrle tik pred cvetenjem. Pridelek žita je bil zmanjšan vsled snetljivosti. Pičel pridelek povrtnine, ki smo ga spravili v prezimovališče, razpada in gnije, ker nima odpornosti vsled bolezni.

Ker so ti bolezenski pojavi v veliko gospodarsko škodo in ker stremimo za napredkom, ne smemo tega zla brezbrizno trpeti. Znanost nam nudi sredstva, ki onemogočajo razvoj teh glivičnih bolezni. Napredni vrtnarji in kmetje se teh s prav dobrim uspehom poslužujejo.

Vse glive se namreč razmnožujejo s trosom. To so prahu podobna majhna telesca, ki jih dorastle glive izpuščajo. Ako ti trosi padejo na ugodna tla, t. j. na rastline, na katerih se lahko razvijejo, nastane okužba. Ob toplem in zlasti še ob vlažnem vremenu se to dogaja zelo naglo. Trose raznaša najbolj veter na vso okolico in na vse dele rastlin, tako tudi na seme. Nazorno vidimo trose na semenu žita, ki je sajasto, ako so bili ob mlatvi vmes snetljivi klasi.

S semenom pride okužba v zemljo, od tod na rastline in dela nadalje kvar. Ako se pojavi na rastlinah glivična bolezen, t. j. ko se že razvijejo glivice, ki so nam vidne, kadar so v skupinah, je vsako zatiranje brezuspešno. Edino pepelnasto plesen na drevju in grmičevju uničimo tudi že v tem stanju. Zato porabljamo v ogib bolezni od vrtačevalna sredstva, to je uničiti moramo trose, oziroma ostrupiti rednike trosov (seme, dele rastlin), da trosi ne morejo vskliti in se razvijati v škodljive glivice. To dosežemo, ako seme razkužimo.

Pred leti so kmetje razkuževali žitno seme z apnenim beležem, kasneje z raztopino modre galice, da bi očuvali pridelek pred škodljivo črno snetjo. Izkazalo pa se je, da proti snetljivosti ti dve sredstvi ne učinkujeta. V novejšem času se poslužujejo „Uspuluna“ z jako dobrim uspehom za vsa semena, povrtnine in poljščine. Z „Uspulunom“ razkužujemo seme na suh in na moker način. Ako se odločimo razkuževati na suho, kar je pripravno zlasti za male količine semena, ki ga potrebujemo v vrtnarstvu, vzamemo primerno veliko steklenico, v katero stresemo seme in določeno množino razkužila. Za 1 kg semena zadostuje 2 do 3 grame „Uspuluna“. V tem razmerju dodajemo semenu „Uspulun“ na večje ali manjše množine. Nato steklenico zamajamo in tresemo toliko časa, da razkužilo odene seme. Tako razkuženo, ako to delamo pozimi, spravimo v vrečice in ga hranimo do setve. Za razkuževanje velikih množin semena imajo nalašč za to v tovarnah izdelane bobne.

Ako se pa namenimo razkuževati na mokro, potrebujemo na 1 l vode tudi 2 do 3 grame „Uspuluna“ ter namakamo v tej tekočini drobno seme 15 minut, debelo pa, kakor n. pr. fižol, grah, buče, koruzo itd. 30 do 40 minut. Malenkosti drobnega semena nekaterih cvetlic, da se nam pri tem ne porazgubi, namakamo v vrečicah iz tenčice ali kake druge redke tkanine. Na moker način razkužujemo najuspešneje tik pred setvijo ter seme posušimo le toliko, da se ne sprijemlje ob setvi.

Preostalo razkužilo suho ali dodano vodi porabljamo nadalje za razkuževanje ostalega semena, ako ga imamo še kaj v zalogi.

Nekateri strokovnjaki priporočajo za razkuževanje semena „Ceretan“ v isti količini kakor „Uspulun“. Praksa bo pokazala, katero sredstvo je boljše.

Razen razkuževanja semena v ogib bolezni je še važno kolo-barenje, ki obstoja v tem, da posamezne vrste pridelkov ne gojimo zaporedoma na enem mestu, temveč da menjujemo po določenem redu tako, da še-le vsako četrto, ali vsaj vsako tretje leto pride ista vrsta pridelka na prvotno mesto. Obolele rastline ne smemo uporabljati za steljo ali za kompost, temveč jih je treba sežgati ali pa globoko zakopati. Paradižnike in zeleno obvarujemo rje tudi, ako jih večkrat poškropimo z galično-apneno brozgo kot odvrčalnim sredstvom, predno nastopi bolezen. Škropljenje fižola s to brozgo pa ga ne obvaruje pred napadom rje.

Prof. Vasil Šedivy:

Lužiški Serbi

Serbski narod je vsemu slovanstvu kakor častitljivi starodavni družinski spomin, ki je tem dragocenejši, ker je zadnji in edini ostanek nekdanj tako mogočnih in mnogoštevilnih Polabskih Slovanov. Serbski narod je slovanski Benjamin. Toda četudi je najmanjši, vendar se z izredno krčevitostjo in z nadčloveškim junaštvom bori že nad enajst sto let proti sedaj šeststokratni nemški premoči, ki razpolaga z vsemi sredstvi državne oblasti. Govorica serbskega naroda je vsem Slovanom sveta kot beseda po nedolžnem na smrt obsojenega, umirajočega, a vendar v pravico in življenje še verujočega brata. Usoda serbskega naroda je skoraj tisoč let tako podobna slovenski, da bi bil neodpuštljiv greh pozabiti nanjo sedaj, ko isti Nemec, ki meče serbskemu narodu pravkar vrv okrog vratu, prinaša nam sladke darove v obliki navidez ugodnih gospodarskih zvez, da bi mogel kdaj s Slovenci storiti isto.

1. Pogled v preteklost.

Polabski Slovani so mejili na jugu na Čehe, na vzhodu na Poljake, na zahodu in sicer zahodno od reke Labe in njenega pritoka Mulde pa na Nemce; na severu je potekala njihova meja od izliva Labe v Severno morje do izliva Odre v Baltiško morje in še vzhodneje odtod. Otok Rujana v Baltiskem morju je slovelo po slovanskem svetišču. Berlin, Hamburg, Frankfurt ob Odri in Draždani so na nekdanjem ozemlju Polabskih Slovanov. Toda že pred enajst sto leti so začeli Nemci brezobziren boj za iztrebljenje Polabskih Slovanov. Najprej so prodrli ob Labi in izbrisali po krčevitem odporu z zemeljskega površja nekdanj zelo mogočno slovansko pleme Bodrcev. Nato je prišlo na vrsto pleme Luticev, ki je živelo med dolnjim tokom Labe in Odre. V začetku 15. stoletja je umrla na otoku Rujani zadnja žena s slovansko lutiško besedo na ustih. Od južnih polab-

skih slovanskih plemen Milčanov, Sorabov in drugih se je ohranil samo neznaten ostanek, sedanji lužiški Serbi.

Prav za prav je čudež, da se niso že davno ponemčili, ker so že pred tisoč leti prišli pod nemško oblast. V srednjem veku je sicer serbski narod večkrat menjal gospodarja, toda te spremembe so bile za serbski narodni razvoj manjšega pomena, ker so nemški graščaki in grofje enako preganjali Serbe z rodne grude in jih zatirali zaradi jezika, bodisi da so bili pod nemško, češko ali poljsko vrhovno oblastjo. Razen tega poljska oblast nad serbskim ozemljem ni dolgo trajala, češka kraljevska rodbina Přemyslovcev pa ponemčevanja ni omejevala, ampak ga je celo podpirala. Za Serbe se je zavzel le Karel IV., najspodobnejši češki kralj in obenem nemški cesar, ki je ukazal, naj s Serbi ravnaajo človeško in naj spoštujejo njihov jezik. Toda ta naredba ni spremenila miselnosti nemških graščakov. Kakor poročajo Nemci sami, ni smel tudi za Karla IV. iskati Serb pravice pri sodišču zoper Nemca. Serbom ni bilo dovoljeno niti pričati. Prepovedali so jim izvrševati obrt in tudi meščani niso mogli postati. Šele leta 1568 so v mestu Biskopcih proglasili prvega Serba za meščana, toda ta pravica ga je stala sto tolarjev.

Luteranstvo je prineslo v začetku Serbom malo svobode. Zaradi razširjanja nove vere so dovolili nemški plemiči serbskim fantom, da so se mogli pripravljati za duhovski poklic, njihove starše pa so graščaki osvobodili tlačanstva. Prej so sprejemali Nemci serbske otroke v šolo in obrt le tedaj, če so prinesli izpričevalo, da so čiste nemške krvi, ne pa serbske narodnosti. Ker pa je nova vera med Serbi le počasi napredovala, so nemška oblastva s silo poluteranila do leta 1578 večino Serbov razen majhnega dela ob češki meji v gornji Lužici. Tako je sedaj večina Serbov protestantska, približno desetina, okrog 15.000, pa je ostala katoliška.

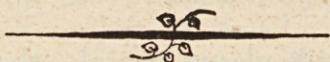
Protestantstvo je prineslo Serbom razen verske razdvojenosti še novo nesrečo, dasi treba priznati, da je za nje tudi zaslužno, ker jim je s prevodom sv. pisma od Mikławša Jakupice ustvarilo serbsko književnost že tri leta pred pojavom prve slovenske knjige. Uvedlo je namreč obe glavni serbski narečji v književnost. Tako piše še sedaj del Serbov v gornjelužiškem narečju, ki je razvitejše in sličnejše češčini, dočim pišejo ostali Serbi v dolnjelužiškem narečju, ki je bližje poljščini. Protestanti so sprejeli za pisavo nemške črke in so jih prikrojili serbščini. V Pragi v slovanskem duhu vzgojeni katoliški serbski duhovniki iz Gornje Lužice so sprejeli leta 1706. latinico in češki pravopis pod vodstvom jezuita Jakuba Ticina, pisca prve gornjeserbske slovnice. Protestantski Serbi niso hoteli slediti v pisavi in pravopisu svojim katoliškim rojakom in tako pišejo še sedaj serbski protestanti, razen izobražencev, z nemškimi črkami.

2. Pogled v sedanjost.

Zaradi protestantizma ločita sedaj Serbe ne samo dve veri in dva književna jezika, gornjelужиškoserbski ali budišinski in dolnjelужиškoserbski ali hočebuški, ampak tudi dve pisavi in dva pravopisa. Kljub tem razlikam pa imajo Serbi obeh književnih jezikov, obeh pisav in obeh ver enotno serbsko narodno zavest. Protestanti kakor katoličani so zelo pobožni in prav zato vlada med obema verama pri srčno prijateljsko razmerje. V serbskih narodnih društvih so doslej vedno sodelovali Serbi obeh veroizpovedi. Pri najvažnejšem, pri Matici Serbski (Serbski Matici), ki podpira znanstveno delo in izdaja knjige, so dozda skrbno pazili, da so se v predsedništvu menjavali katoličani in protestanti in da je bil podpredsednik protestant, če je bil predsednik katoličan, in narobe. Vendar pa so se protestantski kraji mnogo hitreje ponemčevali, ker je protestantizem izrazito germanska vera in se duhovščina vzgaja v nemških bogoslovjih, dočim je mnogo katoliške duhovščine študiralo in zajemalo obenem tudi slovansko miselnost v Pragi.

Že pred svetovno vojno se je začelo živahno društveno življenje. Napredni serbski kmetje so se strokovno izobraževali v Kmetiskih društvih, ki so bila obenem tudi zadruge za medsebojno pomoč v stiski. Po serbskih vaseh so nastajala pevška in prosvetna društva, ki so se leta 1912 združila v enotno zvezo pod imenom Domovina. Še močnejše se je začela javljati serbska narodna volja po svetovni vojni. Tudi v narodno nezavednih krajih se je začelo prebujenje. Kot vrhovno predstavništvo vsega serbskega naroda se je ustanovil Narodni svet. Šolski zakon saške dežele, kjer živi največ Serbov, je dovoljeval v ljudskih šolah po serbskih vaseh tedensko tri ure pouka serbskega jezika. Ta ugodni razvoj na vseh področjih pa je prekinil leta 1933 Adolf Hitler.

Serbi so vedno bili in so tudi sedaj zvesti nemški državljani in so lojalno vdani hitlerjevi vladi. Toda kljub Hitlerjevim zatrdilom, da noče ponemčiti narodnih manjšin in da smatra narodne odpadnike za manj vredne ljudi, govore dejstva žal drugače. (Dalje prih.)

Ivan Zorec:

Očitna spoved

Mlad sem bil, čedno, dobro dekle me je ljubilo“, je veseli, mladi družini pravil starec z vodenim pogledom. „S poroko se nama ni mudilo. Mlada, premlada je bila ona, mlad in lehkomiseln sem bil jaz. Malokatero noč sem spal doma. Med prijatelji sem pil in kartal; kar sem zaslužil, vse sem sproti zadejal in zaveseljačil.“

„He, lepo vam je bilo,“ je čivknil mlad kljun; „tako vsaj veste, kaj je veselo življenje.“

„In kaj je nespametno življenje. — Pa sem se unesel in zdaj vem, kako neumno je pijančevanje in kako škodi telesu in duši.“

„E, kaj bi tisto!“ se je oglasil sirov sportnik. „Govorite kakor puščavnik, pa vendar še nisem videl in tudi ne slišal, da bi se vina branili!“

„Zato pa sem, kdor sem. — Teman dan hoda bi se po golih kolenih rad plazil do človeka, ki bi me tako zagovoril, da bi pozabil nerodnosti in neumnosti iz svoje mladosti.“

„Vsakdo sme biti enkrat neumen,“ je oni mladi kljun spet zinil. „Kdaj pa naj bo, če ne v mladosti?“

Starec je molče odmahnil, oči so se mu pobesile in obstale na mizi.

„V molitvi bi našli miru in tolažbe,“ ga je nekdo sočutno pogledal; „tudi kesa in prave spokoritve.“

„Kesam in pokorim se že dolgo“, je mož dvignil oči; „kadar mi je le prehudo, tudi molim, pa ...“

„Kako pa je že bilo — ?“ je drugega grela vedečnost.

„Kako? Shajali smo se v gosposki krčmi. Mlada vdova nam je točila prav pitno vino. Kar ti je oko vrgla po meni, mi šepetala skoraj razločne obete in se očitno obešala name. Sitno mi je bilo, zvest sem bil nevesti; a ničemurnemu, kakršen je vsak moški, mi je bilo vseh tisto njeno obletavanje. In nekoč je vrag, ne Bog, tako dal, da sva se prelepo menila.“

„Aha,“ se je sportnik glasno smejal, „zbogom, nevesta ...!“

„Nak, tisto pa ne, nisem ji prelomil zvestobe.“

„Vdove bi se bili vendar morali lotiti bolj v živo, pa bi bilo prav zanjo in za vas.“

„Omahoval sem zaradi neveste. Da po neumnem, sem spoznal kasneje. Za nevesto je začel pritiskati bolj uren ženin; kmalu sem bil obnjo, vzela sta se.“

„Pametno dekle,“ so se smehljali.

„Pa tudi pri vdovi me je že izpodnašal skušen možak. Zaupal sem ji, nisem se ga bal. Bil je klapouh kakor oven in samook; ali vdovi, tako sem počasi spoznaval, je bil kar všeč.“

„Da, za žensko človek nikoli ne ve, kaj jo prav za prav vžiga.“

„Do mene se je res ohladila, s tistim skoraj slepim klapoušcem se je pripravila za poroko.“

Zdaj pa je hudo zbolela in, ko je umirala, prav njemu v golt zdegala vse, kar je imela.“

„Škoda, prebita škoda!“

„Tako je tudi tu vsa moja sreča razpela peroti in zbežala,“ si je mož z dolgimi, starčevskimi prsti počesal brado in premolknil.

„Pijmo, gospod,“ smo mu napivali, „pozabite, z vinom poplahnite, pa je!“

„Kako vse drugače bi mi lahko bilo!“ je starec vzdihnil in slastno izpil velik napiten kozarec vina. „Vdovo, dobro in petično žensko, sem zgubil, ker sem mislil, da moram zvest biti nevesti; ta pa je mislila drugače in me naparala, da sem naposled, slab in omahljiv, kakršen sem bil, prav neumno zabrodil v brezdomje in uboštvo.“

„Pa res, oženiti bi se morali.“

„To vem zdaj tudi jaz; a tačas sem se bal tako usodne odločitve.“

„Da, zakon, pravijo, se sklepa v nebesih, in zato je v zakonu treba imeti dosti nebeškega potrpljenja.“

„Aha, in ženo sprva nosiš na rokah; pa tega se nekatera kmalu naveliča in ti zleze na hrbet in ti je križ večni in vsak dan večji.“

„Ali pa jo preslabo držiš in ti pade na tla, da nimaš več kaj pobirati.“

„Nihče naj se nikoli nobeni ne veri, da jo bo vse življenje nosil lepo in mehko; marsikatera tega ne mara, pod nogami hoče imeti trdna tla.“

„E, vsak ni za vse: kdor ni prav močan v srcu, naj si ne prti žene!“

„Hm. Ljubezen je čudna zel: povsod raste, kaj prida obrodi pa le redko kje.“

„Saj to je: ljubezen je pesem; ko se izpoje, ti za njo ostane le — kes.“

„Človek res ne sme vsega srca in vse duše metati le pred prvo in edino žensko, ki mu zaskoči pot.“

„A meni je bilo, kar je bilo, ker sem srce in dušo metal pod dve, čeprav nehote,“ se je starec otožno nasmehnil.

„Ne rečem, vselej nemara res ni dobro, če človek omahuje na dve plati.“

„Mene, vidite, je izpodneslo. Slabo se mi je začelo goditi. Sit sem že bil vsak dan, sit; le za primake mi je zmanjkovalo.“

„Kdor je vsaj sit, še ne ve, kaj je hudo.“

„Da, mine mesec, pa ima krava spet tele, velja za tistega, ki ga služba redi.“

„A mene,“ je mož zamolklo dejal in vstal, da bi šel, „mene je oslepila pijača in pogubila slaba družčina, da so me dali ob službo in da sem, kdor sem: — berač, postopač...“

In je šel. Molčali smo. Hladno nam je postalo.

J. Malenšek:

Dvoje pravljic

1. Jernej in Miha v „risu“.

Jernej in Miha sta služila pri nekem gospodarju za hlapca. Vedno sta premišljevala, kako bi prišla do bogastva in blagostanja. Slišala sta, da hudobec preklada v kresni noči svoje zaklade. Teh se lahko polasti človek, ki gre takrat ob dvanajstih ponoči na križpotje v „ris“. S seboj mora vzeti tri sveče in „črne bukve“, iz katerih mora čitati črno mašo.

Sklenila sta, da se bodeta polastila vragovih zakladov. Zvedela sta tudi, da ima stari cerkovnik shranjene v svoji skrinji „črne bukve“. Šla sta torej k njemu in ga prosila, da bi jima posodil omenjeno knjigo. Cerkovnik je bil dober starček in jima je radevolje ustregel. Vesela sta se nato vrnila domov. Ko se je približala kresna noč, sta se opremila z vsem, kar je bilo treba, in šla sta v gozd na križpotje. Tam sta napravila velik krog in postavila ob robu v enaki razdalji sveče. Ko je odbilo polnoči, je začel Jernej brati črno mašo. Miha pa je pridno ponavljal.

Dolgo časa se ni nič zganilo. Kmalu pa sta opazila nekoga, ki je nosil težko sopeč na rami veliko vrečo. Bil pa je to sosed, ki je nesel zrnje v bližnji mlin. Jernej in Miha ga nista spoznala, mislila sta, da prihaja sam vrag. Tedaj reče Jernej: „Glej, že prihaja, kmalu bo zaklad naš“.

Sosed pa se je, videč čudno prikazen, tako prestrašil, da je vrgel vrečo v bližnji grm in je zbežal. A tudi hlapcema so se zježili lasje, tudi ona dva sta pokazala pete ter zbežala urno proti domu. Domačim sta pripovedovala, da sta premotila hudobca in da jima je prepustil v gozdu vrečo cekinov. Drugo jutro so šli vsi gledat, kje leži zaklad, našli pa so le vrečo zrnja v grmu. Tedaj pa izpregovori Miha: „Jernej je kriv, da so se cekini izpremenili v zrnje. Prekinil je črno mašo in ni mogel zdržati jezika za zobmi.“ Domačini pa so se norčevali iz njiju, ker so spoznali sosedovo vrečo. Miha in Jernej se nista dala premotiti in sta še danes uverjena, da preklada hudobec v kresni noči svoje zaklade.

2. Vražji mlin.

Ob gorskem potoku, med sivimi skalami je stal velik mlin. Njegov lastnik je bil bogat mlinar, ki pa si je pridobil vse premoženje na nepošten način. Prisvojil si je velik del zrnja, katerega so ljudje iz bližnje in daljne okolice prinašali.

Nekoč je prišel k mlinarju tudi ubog starček in je prinesel vrečo pšenice. Bil je to edini pridelek, ki mu ga je dala borna njivica blizu njegove bajtice. Zmučen se je vsedel na klop in počakal, dokler ni bilo zrno zmleto. Nato mu je mlinar izročil moko, katere pa je bilo več ko za eno tretjino manj nego zrnja. Starčku, ki je videl, da ga je mlinar osleparil, so stopile solze v oči. Milo ga je prosil, naj mu izroči še zadržani del. A mlinar, ki je bil neusmiljen skopuh, ga je napodil skozi vrata rekoč: „Nimam ti ničesar več dati. To je vse, kar se je namlelo. Pojdi, od koder si prišel!“ Sedaj pa je popadla starčka sveta jeza. Postal je pri vratih in strašna kletev je prišla iz njegovih ust. Nato je naglo odšel in nikdo ga ni več videl.

Po tem dogodku je minilo več let. Mlinar je še vedno mlel in sleparil ljudi. Premoženje se mu je povečalo, tako da je štel cekine na mernike. Na starčkovo kletev je že bil davno pozabil. Kar ga je iz vsakdanjosti zdramila smrt njegovih dveh dečkov. Utopila sta se pri igranju v bližnjem tolmunu. Mati pa, ki je neizrečno ljubila svoja otroka, je umrla od žalosti čez nekoliko dni.

Sedaj je bil mlinar sam. Postal je še bolj zakrknjen skopuh kakor je bil prej. Podnevi je mlel in sleparil, ponoči pa je štel zlatnike, ki jih je skrbno skrival v kleti. Bila je to edina njegova zabava. A tudi njega je doletela kazen. Lotila se ga je huda bolezen. Po celem telesu

so se pojavili gnusni tvori, ki so razširjali neznosen smrad po celi hiši. V strašnih bolečinah je klical ljudi na pomoč, a ti so se ga izogibali. Pravili so, da je to božja kazen za pregrehe, ki jih je izvršil nad ubožci. V smrtnih mukah se je spomnil starčka in njegove kletve, a kes je bil prepozen. Po velikem trpljenju je naposled tretji dan umrl. Takrat je nastal velikanski vihar. Grmelo in bliskalo je, kakor bi bil sodni dan. Strela je udarila tudi v mlin, ki je pogorel do tal.

Česar pa ni uničil ogenj, je odnesel potok, ki se je spremenil v velikanski hudournik. Ko se je zopet zjasnilo, ni bilo ne o mlinu in ne o mlinarju nobenega sledu več.

Ljudje si še dandanes pripovedujejo, da je mlinarja vzel hudobec. Tam pa, kjer je stal mlin, so baje zakopani velikanski zakladi. Tja se vozi hudobec z mlinarjem na ognjenem vozu in takrat se čuje stokanje in ropotanje, kakor da bi kdo prekladal težke vreče.

Z A D R U Ź N I V E S T N I K

Po združnem svetu

Nabavljalno združništvo na Ogrskem.

Leta 1898 je osnoval grof. Aleks. Karoly „Handijo“, centralno nabavlj. združgo Zvezo madžarskih kmetovalcev, da bi jim izboljšal žalostno stanje, v katerem so se tedaj nahajali. Prva in najtežja naloga je bila pridobiti jih ter prepričati o dobrih straneh združništva. „Handija“ je imela prvo leto včlanjenih le 70, l. 1918. t. j. po 20 letih pa že 2240 zadrug. Po vojni je vsled zmanjšanja ogrskega teritorija padlo to število na 900, toda l. 1936 je bilo zopet včlanjenih 1488 zadrug z 2785 združnimi prodajalnami. Število članov znaša okoli 650.000, celoten promet je l. 1936 dosegel ca. 650.000.000 Din. Za propagando združnih idej izdaja „Handija“ tednik v 34.000 izvodih, a združni koledar tiska v 260.000 izvodih. Omeniti je še akcijo za združništvo žena, ki obstoja od l. 1935. Pri 60 zadrugah so že posebni oddelki žena-zadrugar, ki imajo svojo skupno žensko zvezo. Namen te ženske združne zveze je, širiti med ženami združno idejo in dvigniti žene kulturno in socialno. Nameščenci Zveze

in zadrug imajo svoj penzijski fond in bolniško blagajno.

Združno zavarovanje na Angleškem leta 1937.

Po poročilu zadruga za zavarovanje, ki posluje v področju Angleške glavne nabavlj. zadruga, je bilo ubranih v prvi polovici 1937 leta na premijah za popularno življensko zavarovanje 4.722.618 funtov šterlingov (1 funt šterling = 240 Din) ali za 280.000 funtov več kot lani v istem času. Konec prve polovice tega leta je bil izplačan zavarovancem ristorno v višini 1 šilinga 5 pencev na vsak funt ali 8%. Poleg ristorna in obresti zadrugarjem je bila nameščencem zadruga izplačana tudi premija v isti višini kot ristorno.

Polletni uspehi združnega zavarovanja v Belgiji.

Belgijska združna zavarovalna ustanova „La Prévoyance Sociale“ je ubrala na premijah za življensko zavarovanje v

prvi polovici 1937 leta 98,459.000 frankov ter se je ta vsota v primeri z vsoto v istem času leta 1936 povečala za ca. 10%. Oddelek za zavarovanje proti ognju je izdal v istem času 4281 novih polic, tako da je imel skupno 12.415 polic. Tudi premije so narasle, ker je bilo v tem času vplačanih za 244.110 frankov več kot prejšnje leto. Oddelek za zavarovanje za primer nesreče je izdal 5965 novih polic, na premijah je bilo plačanih 2,215.000 frankov.

Šolske zadruge v Letoniji.

Po najnovejših podatkih je bilo v Letoniji konec leta 1936 skupno 241 šolskih zadrug. Od tega je odpadlo na osnovne šole 208 zadrug. V vseh šolskih zadrugah je bilo 11.378 zadrugarjev - učencev ter 744 učiteljev. Šolske zadruge so odstopile svojim zadrugarjem raznega blaga v vrednosti okoli 2,318.760 Din. Istega leta je bilo vredno premoženje teh zadrug okoli 1,283.510 Din, a čisti dobiček je znašal 334.760 Din.

Nizozemska.

Po podatkih državne statistike je bilo na Nizozemskem konec leta 1936 419 nabavljalnih zadrug s 325.368 zadrugarji. Od teh odpade 275.960 zadrugarjev na splošne nabavljalne zadruge, 49.408 pa na specialne zadruge, kakor n. pr. pekarnarje nabavljalnih zadrug, zadruge za nabavo premoga, zadrugne pralnice itd. Celoten promet v teh zadrugah je znašal 63,735.800 holandskih goldinarjev (1 gold. = 30'—Din), pri čemer odpade 59,292.800 gld. na splošne in 4,443.000 gld. na specialne zadruge.

Angleška.

Nabavljalna zadruga v Londonu se je neverjetno razvijala. Promet je dosegel vrednost 14 milijonov funtov šterlingov, t. j. za 1,238.000 funtov več kot preteklo leto. Po načrtih bi moralo biti povečanje prometa za 1,000.000 funtov. Iz naslednjih podatkov se najboljše razvidi ogromno po-

slovanje zadruge: V letu 1936 je oddala svojim zadrugarjem 300 vagonov čaja, 2000 vagonov sira, 700 vagonov masla in margarina, 78,000.000 komadov jajc in 320 vagonov slanine.

Švedska.

Zadružna tvornica žarnic „Luma“ je izdelala nedavno svoj propagandni film, v katerem je pokazano celotno delo tvornice ter so prikazane vse podrobnosti izdelave žarnic. Naslov filma je: „Mi prodajamo Luma žarnice“. Namenjen je v prvi vrsti nameščencem zadruge, ki naj se kot prodajalci spoznajo z izdelavo teh žarnic. Film se bo predvajal v večini nabavljalnih zadrug na Švedskem.

Švica.

V septembru minulega leta je zadrugni mlin v Zürichu praznoval 25-letnico svojega obstoja. Ta mlin je posatvila Zveza švicarskih nabavljalnih zadrug. Do gradbe mlina je prišlo vsled pritiska privatnih pekov in mlinarskega kartela, ki so svoječasnoma nabavljalo zadrugo v Zürichu hoteli prisiliti, da sledi zvišanju cen kruhu. Ko je postal ta mlin, ki je bil tedaj največji v deželi, last zadruge, je kartel mlinov propadel. Danes odsopata mlin svoje izdelke nabavljalnim zadrugam letno v vrednosti 1,334.000 švic. frankov (1 fr. = 14 Din).

Nabavljalna zadruga v Basel-u ima že 40 let svojo delavnico za popravilo obutve ter je eno največjih podjetij te vrste v Švici. Delavnica rabi najboljši material, dela pa pri vsem tem po zmernih cenah. L. 1936 je imela 46.380 popravil, za katere je prejela 184.000 šv. frankov plačila. Rekord je dosegla l. 1935, ko je imela 54.300 popravil in plačila 306.300 sv. frankov.

Danska.

Nabavljalna zadruga v Kopenhagnu je imela v poslovnem letu 1936/37 prometa za 13,1 milijonov kron (1 krona = 12 Din) napram 13,1 milijonom kron v prejšnjem

letu, kar pomeni, da je narastel za 15%. To zvišanje predstavlja res povečanja prometa, ker je znašal povprečen skok cen le $\frac{1}{2}\%$. Število zadrugarjev se je povečalo na 31.051. Čisti višek v zadrugi je dosegel vsoto 1.378.000 kron; od tega je bilo izplačanih zadrugarjem 5%, t. j. 730.000 kron ristorna. Poleg materialnih uspehov izvaja zadruga tudi propagando in izobraževalno akcijo, uspešno in na zelo široki osnovi.

Češkoslovaška.

Češka glavna nabavljalna zadruga V. D. P. se je borila več let, da bi dobila od države koncesijo za izdelavo vžigalic, toda brezuspešno. Sedaj je pa glavna nabavljalna zadruga kupila tvornico za vžigalice od člana kartela ter s tem dobila avtomatično tudi pravico izdelave tega artikla. S tem novim podjetjem je znatno razširjeno češko zadržno samoprodukcijo.

Iz „Žegoze“

Zgodnji piščanci so najbolj koristni.

Meseca februarja preskrbi perutninar naraščaj za svojo perutnino, s katerim nadomešča stare kokoši in peteline, poveča stalež in vzredi mladiče za osveženje krvi. Važen pogoj za doseg uspeha pri perutnini je zgodno valjenje. Živali, ki so zgodaj izvaljene, so močne in zoper vremenske neprilike odporne, prično nesti oktobra ali novembra, ko so jajca najdražja, in prenehajo nesti šele prihodnjo jesen. Brez zgodnjih piščancev ni uspeha. V februarju so kohlje redke in radi tega dobimo težko take kokoši, ki nesejo jajca v zimskih mesecih. Ta nedostatek je odpravila izdajdba inkubatorja — naprave za umetno valjenje — katere se poslužujemo, kadarkoli je treba. Z inkubatorjem izvaljeni piščanci so prav tako močni in odporni, kakor s kohljo izvaljeni. Prednost inkubatorja je v tem, da lahko valimo v zgodnjih mesecih, to je januarja in februarja. Izvaljene koko-

ške začno, kakor smo že rekli, že v zgodnji jeseni nositi jajca. Petelinčki so na jesen doraščeni. Ako pa imamo preveč petelinčkov, jih lahko meseca maja kopunimo. Na ta način dobimo za Martinovo ali božič kopune, ki so delikatesa za vsako mizo.

Jajca za umetno valjenje morajo biti sveža in ne starejša kakor 8 dni, normalne velikosti dotične pasme in normalne oblike. Tudi ne smejo biti umazana ali poškodovana.

Dne 15. februarja t. l. bo pričela obratovati valilna centrala „Žegoze“ v Ljubljani VII., v poslopu nabavljalne zadruge II. nadstropje. Prevzemajo v valjenje jajca vsakovrstnih kokošjih pasem. Manj kakor 25 jajc od vsake pasme ni priporočljivo oddati. Prijave ustmeno ali pisмено na „Žegozo“. Za vsako v valjenje predano jajce plača perutninar pri oddaji po Din 1'— kot vložnino, za vsakega živo izvaljenega piščanca pa pri prejemu po Din 1'50. V ostalem se je ravnati po poslovníku za valilno centralo, ki je bil objavljen v št. 1 „Zadrugarja“ z dne 20. I. 1933 in ki je še v veljavi.

Novo leto — nove, znatno znižane cene.
Velika izbira belega blaga.

Molino	značka „Z“	75 cm à Din	5'50
ali	„A“	75 „ „ „	7'—
rjava	„D“	75 „ „ „	8'50
kotonina	„R“	75 „ „ „	9'50
„	„U“	150 „ „ „	13'50
„	„Ž“	150 „ „ „	17'—
„	„N“	150 „ „ „	20'—
„	„O“	180 „ „ „	22'—

Nadalje Vam nudi zadržna prodajalna:

Savinjsko platno, širina 75 cm à Din 6'50, celi kos à meter Din 6'25, je kotonina, ki jo zadržna prodajalna vodi že

veliko let v splošno zadovoljstvo članov. Je sicer malo škrobljena, toda pri prvem pranju se zgosti in postane mehka. Uporablja se za otročje perilo, krpanje i. t. d. Cena je za to kvaliteto jako ugodna.

Kranjsko platno, širina 78 cm à Din 8'50, celi kos meter à Din 8'—. Je močna kotonina, ki jo prodajajo prodajalne v velikih količinah. Vsled svoje lepe kvalitete je uporabna za perilo ali posteljnino. Zahtevajte ob prvi priliki v združni prodajalni, da Vam razkažejo to blago.

Jubilejno platno, širina 78 cm à Din 9'50, celi kos meter à Din 9'—. Je izredno lepa, močna tkanina, ki se priporoča za napravo nevestine bale. Dobi se tudi v širini 90 cm ter je jako prikladna za oblačila blazin. Radi enakomernih niti se priporoča tudi za ročna dela. Cena za to vrsto blaga je izredno ugodna.

Združno platno, širina 78 cm à Din 11'—, celi kos meter à Din 10'50. Je kotonina neprekosljive kvalitete, izredno močna in ima sijaj pravega platna. Uporabna je za vse. Dobite jo tudi v širini 90 cm. Kdor želi izredno močno blago, naj se odloči za to kvaliteto.

Dravsko platno, širina 150 cm à Din 18'50, celi kos meter à Din 18'—, je najcenejše izmed idočih kvalitet, ki se uporablja za rjuhe.

Mariborsko platno, širina 150 cm à Din 24'—, celi kos meter à Din 23'—. Uporablja se za rjuhe. Blago se uvršča med boljše kvalitete in se vsled primerne cene mnogo proda.

Gorenjsko platno, širina 150 cm à Din 26'—, celi kos meter à Din 25'—. Je kvaliteta, ki je med članstvom jako priljubljena. Blago je priporočljivo zlasti vsled trpežnosti.

Ko-op platno, širina 150 cm à Din 29'—, celi kos meter à Din 28'—. Je izmed navedenih kvalitet najboljše in svetujemo, da si jo pred odločitvijo nakupa drugih kvalitet ogledate. Je sicer debelo-nitna, toda za spodnje rjuhe najbolj prikladna. Radi odličnega materiala se blago dobro pere.

Platna za kapne. Nabava kapen je v zvezi z velikimi izdatki, radi tega svetujemo, da si vsakdo, ki si jih misli nabaviti, odloči za boljšo kvaliteto. Imamo sicer na zalogi tudi cenejše kvalitete, toda z ozirom na stroške izdelave in vzenine Vam svetujemo, da se odločite za boljše blago. Opozarjamo nadalje na:

Ročdelsko platno, širina 180 cm à Din 28'—, celi kos meter à Din 27'—. To platno je odlične kakovosti. Pri pranju mnogo ne uskoči, kar je velikega pomena pri izgotovljenih kapnah. Cena za to kvaliteto je izredno nizka, vsled tega svetujemo članstvu nakup tega blaga.

Madapolan platno, širina 180 cm à Din 31'—, celi kos meter à Din 30'—, je platno tenkonitno, ki se uporablja za napravo boljših kapen. Blago je gosto tkano, izdelano iz najfinejše preje ter spominja na drago pravo platno. Ljubiteljicam ročnega dela priporočamo, naj si nabavijo to blago, prepričani smo, da jim ne bo žal.

Na zalogi imamo tudi razne šifone, kakor:

šifon Breda, šir. 76 cm, à 8'50, celi kos meter à Din 8'25,

šifon Ljubica, šir. 80 cm, à Din 10'50, celi kos meter à Din 10'—,

šifon Marica, šir. 80 cm, à Din 11'50, celi kos meter à Din 11'—,

šifon Majda, šir. 80 cm, à Din 12'—, celi kos meter à Din 11'50,

šifon Anica, šir. 80 cm, à Din 13'50, celi kos meter à Din 13'—,

šifon Vera, šir. 80 cm, à Din 14'50, celi kos meter à Din 14'25,

šifon Slavica, batist, šir. 80 cm, à Din 15'—, celi kos meter à Din 14'50.

Vse navedene kvalitete so od priznanih renomiranih tovarn, ki tekmujejo s svetovnimi kvalitetnimi znamkami.

Nova združna pravila.

Ko je izšel koncem septembra l. l. že dolgo pričakovani novi zakon o gospodarskih združenjih, je morala tudi naša zadruga svoja dosedanja pravila prilagoditi novemu zakonu. Upravni odbor

zadruga je napravil osnutek novih pravil, ki se bodo obravnavala na letošnji izredni skupščini 23. t. m. Poleg teh pravil je na dnevnem redu tudi sprejem pravilnika o volitvah delegatov za nabavljajno zadrugo. Osnutek pravil in pravilnika so prejeli vsi delegati.

BELEŽKA.

Pod naslovom „Posledice slepega propagiranja združništva“ in podnaslovom „En sam človek ustanovil 300 zadrug“ se je, kakor že večkrat, našemu prijatelju „Trgovskemu listu“ v št. 2. od 3. I. t. l., na strani 4, posrečil dokaz plitkosti in nelogičnosti.

Neki Josip Češljarovič, ki ga „T. l.“ smatra kot poosebljeno združništvo, je po objavi v „Politiki“ nasamaril na tisoče in tisoče nedolžnih združnih žrtev.

„T. l.“ ne vé, da ideje ne ustvarja, je ne uničuje in tudi ne predstavlja en sam posameznik. Ne vé, da so lopovi povsod na svetu in da je njegova filozofija prav tako smešna, kakor če bi mi kot zagovorniki združništva kričali: Trgovci X Y — ogoljufal banko Y Z! Zatorej je trgovski stan — stan goljufov!

Ne, tako mi ne sodimo in našim čitateljem takšnih in podobnih stvari ne moremo servirati.

RAZPIS

volitev delegatov in njih namestnikov za
Kreditno zadrugo uslužbencev državnih
železnic v Ljubljani, r. z. z o. z.

Upravni odbor Kreditne zadruge uslužbencev državnih železnic v Ljubljani razpisuje v smislu člena 33 zakona o zadru-

gah državnih uslužbencev, oziroma člena 31 združinskih pravil in predmetnega pravilnika, volitve delegatov za občni zbor zadruge.

Volitve se bodo vršile dne 20. februarja 1938 med 9. in 12. uro.

Pregled volišč in glasovnice bodo dostavljene vsemu članstvu po dosedanjem prvem delegatu.

Upravni odbor:

Tajnik:

Predsednik:

Outrata Drago, I. r.

Jeras Ernest, I. r.

V Ljubljani, dne 8. januarja 1938.

VABILO

na XIV. redni občni zbor „Bajtar-ja“,
stavbene in kreditne zadruge železniških
uslužbencev v Ljubljani, registrovane za-
druge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 20. februarja 1938 ob 9. uri
dopoldan v sejni dvorani, I. nadstr. ho-
tela Miklič (nasproti glavnega kolodvora)

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev letnega zaključka 1937.
4. Volitev 4 novih članov načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Raznoterosti.

V Ljubljani, dne 16. jan. 1938.

Načelstvo.

Moka in peka kruha

Naša zadruga dobiva vso moko iz zadružnega mlina v Adi. V minulem letu je bila moka iz tega mlina prav dobre kvalitete in ni bilo, izvemši par primerov, nobenih pritožb.

Pritožbe pa, ki so bile prijavljene, so navajale, da je testo premalo shajalo in da je bil kruh prenizek. Vse te primere smo preizkusili ter vsakokrat prišli do rezultata, da je testo iz zadružne moke zadostno vzhajalo in da se je kruh dobro in visoko napekel.

Poizvedovali smo tudi pri gospodinjah, ženah zadrugarjev in pri naših članicah, kako mesijo in pečejo kruh in kako uspe kruh iz zadružne moke. V splošnem smo dobili zatrdila, da je moka iz Ade prav dobra, okusna in zdrava.

Konstatirati pa moramo, da ima skoraj vsaka gospodinja svoj način pripravljanja in peke kruha. Pravilno je, da se zdrobi kvas (1 dkg na 1 kg moke ali za 8 kg moke 4—5 dkg kvasa) v mlačno vodo in da se doda kvasu polovico kocke sladkorja. Kvas se postavi na topel prostor (25—30° C toplote) kjer naj vzhaja. Moka se preseje in dene v močno pločevinasto skledo ali leseno korito ter primerno osoli (1 jedilno žlico soli na 1 kg moke). Nato se pridene v moko kvas in mlačna voda ($\frac{1}{2}$ l vode na 1 kg moke). Testo se dobro pregnete, tako da postane gladko in se rado loči od posode in rok. Tako testo se postavi v topel prostor, kjer vzhaja, nakar se lahko še enkrat premesi. Čim delj časa se testo gnete, tem lepše vzhaja.

Ko je testo dobro vzhajano, se pregnete in se razdeli v hlebce ali struce ter namesti v slamnice (pehar, stručenica), kjer zopet vzhaja, nakar se dene v vročo peč, pečenjak štedilnika, ali pa se odda peku.

Paziti je treba, da se kruh ne prehladi, sicer ostane nizek.

Ko je kruh v slamnicah, se nareže po vrhu z nožem in namaže s črno kavo, vodo ali mlekom, da dobi pri peki lepšo barvo. Ko je kruh pečen, se pokrije z vlažno krpo, da ostane skorja rahla.

Če dodajamo v kruh kuhan krompir, storimo to v razmerju 20—30 dkg krompirja na 1 kg moke.

Pri zmesi za ržen kruh vzamemo 20% ržene in 80% pšenične moke.

Za vmesenje testa za kruh vporablamo kvas, ki je umetno rahljalno sredstvo, vsebujoče kvasnice — kipelne glivice. Te imajo lastnost, da se prično razmnoževati, ako imajo potrebne pogoje, to je vlago, zrak in primerno toploto (18° do 30° C). Pri tem izločajo neko posebno snov — ferment, ki razkraja sladkor v alkohol in ogljikov dvokis, ki se v toploti razštevata in hočeta izhlapi; tako dvigneta testo.

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 22-41 IN 22-48

PRODAJALNE

Ljubljana:

Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 2248
Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 2641

Maribor:

Koroški kol., Frankopanska c. 34, telefon št. 2061
Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Jesenice: Prešernova telefon št. 606

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 1

Obračunske cene veljavne od 20. januarja 1938 naprej.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka Ogg	kg	3-50
„ Og	„	3-50
„ št. 2	„	3-30
„ št. 5	„	3-10
„ ajdova	„	4-75
„ koruzna	„	1-80
„ „ krmilna	„	1-45
„ pšenična krmilna	„	1-75
„ ržena	„	3-30
Otrobi, pšenični debeli	„	1-65
„ „ drobni	„	1-45
Zdrob, činkvantin	„	3-25
„ koruzni	„	2-50
„ pšenični	„	4-25

Testenine

Domače

Fidelini	kg	7-—
Krpice	„	7-—
Makaroni	„	7-—
Polži	„	7-—
Rezanci	„	7-—
Špageti	„	7-—
Zvezdice	„	7-—

Jalčne

Makaroni	kg	10-—
Polži	„	10-—

Jalčne v kartonih

Makaroni	kg	11-—
Špageti	„	11-—
Jajnine vseh vrst	„	17-—
A. C. „ „	„	18-—

Riž

Carolina	kg	12-—
Ia	„	8-—
Ila	„	7-—

Deželni pridelki

Čebula, domača	kg	3-—
Čebula, pražena „Cepo“	doza	6-—
Česen	kg	6-—
Fižol, prepelčar	„	3-25
„ cipro	„	3-50
Grah zelen,	„	10-—
Ješprenj	„	3-75
Ješprenjek	„	7-—
Kaša	„	3-75
Koruzna, debela	„	—
„ srednjedebela	„	1-75
„ činkvantin	„	2-20
Krompir	„	—90
Leča, domača	„	5-—
Leča, Ia	„	11-—
Piča za kure	„	2-—
Ptičja hrana	„	8-—
Tropine, lanene mlete	„	2-40
Ječmen	„	2-—
Oves	„	2-—
Proso	„	2-10
Pšenica	„	2-40
Zelje kislo	„	4-—
„ „ v sodčkih bru-	„	3-50
to za neto	„	3-50

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	14-—
Rozine, Ila	„	12-—
Slive, suhe, bosanske	„	9-75

Fige, dalmatinske	kg	5-50
Fige v vencih	„	7-—
Hruške suhe	„	5-—
Jabolka	„	3-—
Lešniki, tolčeni	„	38-—
Limone	kom.	—85
Mak, plavi	kg	14-—
Mandeljni, Ia	„	54-—
Orehi, celi	„	6-—
Orehova jedrca	„	20-—
Rožiči, celi	„	6-—
Rožičeva moka	„	6-—

Sladkor

Kocke	kg	15-25
Sipa, drobna	„	13-75
„ debela	„	13-85
V prahu	„	15-25
Bonboni	„	25-—
„ Fourres, Ia	„	40-—
„ „ Ila	„	30-—
Kandis	kg	23-—
Margo slad	„	44-—
Šumeča limonada	kom.	1-—

Sladkorni obeski za božično drevo
— po izbiri.

Sol

Fina	kg	4-—
Morska	„	2-75

Kava

Perl	kg	67-—
Portoriko	„	80-—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Otroški piškoti	zav.	15.—
Ovomaltine, mala	doza	10.50
„ srednja	„	24.—
„ velika	„	43.—
Paradižniki, 1/8 kg	„	4.25
„ 1/2 „	„	10.—
Sir, Chalet, Ia	kom.	3.25
„ „ Ila	„	1.50
„ „ Ila	škatl.	7.—
„ emendolski, Ia	kg	26.—
„ Parmezan	„	75.—
„ stiški	„	23.—
„ trapistovski	„	22.—
„ liptavski	„	25.—
Soda, jedilna	„	20.—

Pudingi in pecilni praški

Citronin prašek za puding	zav.	2.50
Čokoladna krema	„	3.50
Čokoladni prašek za puding	„	2.80
Malinov prašek za puding	„	2.50
Mandelnov prašek za puding	„	2.50
Pecilni prašek	„	1.—
Pripomoček za vkuhanje	„	2.—
Rumenilo	„	1.—
Vanilijeva krema	„	3.—
Vanilijin prašek za puding	„	2.50
Vanilin sladkor	„	1.—
Zmes za šartelj	„	12.—

Dišave

Cimet, cel in zmlet	zav.	3.—
Ingver	„	3.—
Janež	„	2.50
Kamilce	kg	30.—
Klinčki (žbice), celi in zmleti	zav.	2.50
Korjander	„	2.50
Kumna	„	2.50
Lavorjevo listje	„	1.—
„ zrnje	„	1.—
Majaron	kg	57.—
Muškatov cvet	zav.	3.—
Muškatovi orehi	kom.	—60
Paprika, huda	zav.	3.—
„ sladka	„	3.—
Piment, cel in zmlet	„	2.50
Poper, „ „ „	„	3.—
Vanilija v šibkah velika	kom.	2.—
Žafran	zav.	1.—

Tekočine

Kis za vlaganje	l	3.50
„ nav., dvojno močni	„	3.25
„ vinski	„	5.—
Olje, bučno	„	13.—
„ italijansko	„	19.—
„ namizno	„	14.—
„ olivno Ia	„	19.—
Francosko žganje, mala stekl.	„	10.—
„ „ srednja „	„	24.—
„ „ velika „	„	48.—
Brandy, à 0'171	„	—
„ „ 0'351	„	28.—
„ „ 0'701	„	46.—
Liker, Balkan, grenki	l	42.—
„ „ sladki	„	42.—
„ Pelinkovec	„	37.—
„ razni	„	38.—
Rum Ia, à 1/2 l	stekl.	34.—
„ Ia, „ 1 l	„	58.—
„ Ila, „ 1/2 l	„	24.—
Esenca za liker	„	5.—
Rumova esenca	„	8.—
Žganje, borovničar, à 1/2 l	„	24.—
„ brinjevec, „ 1/2 l	„	19.50
„ slivovka, „ 1/2 l	„	19.50
„ tropinovec, „ 1/2 l	„	19.50
Vino, belo, štajersko	l	12.—
„ cviček	„	11.—
„ belo, dalmatinsko	„	8.—
„ Opolo	„	8.—
„ Prošek	„	20.—
„ Vermut	„	26.—
Malinovec, à 1/2 l	stekl.	14.—
„ odprti	kg	18.—
Malinov sok za kuhanje malinovca	l	8.—
Radenska voda 14/10 l	stekl.	7.—
„ „ 1/2 l	„	3.50
Rogaška voda 14/10 l	„	7.—
„ „ Donati 1 l	„	6.50
Grenka voda Fr. Jožefova	„	11.—

Potrebščine za perilo

Mila

Benzit	zav.	5.—
Hubertus, sivo	kg	10.—
„ navadno	„	12.—
„ terpentin	„	13.—
Merima	„	13.—
Sunlight	zav.	2.—
Schicht, navadno	kg	12.—
„ terpentin	„	13.—
Zlatorog, navadno	„	11.50
„ terpentin	„	13.—

Pralni praški

„Ena“, milne luske	kg	35.—
„Henko“ soda	zav.	3.—
Lux	„	4.50

Perion	zav.	4.50
Persil	„	6.—
Radion	„	5.25
Snežinka	„	4.50
„Tri., soda	„	3.—
Ženska hvala	„	2.50
Radost peric	„	2.50
Teksil	„	2.50

Druge potrebščine

Soda za pranje	kg	2.—
Lug	„	3.75
Boraks	zav.	2.50
„ carski	škatl.	5.75
Škrob rižev	„	5.—
„ „	zav.	1.50
Plavilo v kockah	„	2.50
Plavilni papir	„	1.50
Pralni stroji, leseni, mali kom.	„	13.—
„ „ „ vel. „	„	14.—
Pralni stroji, pločev. mali „	„	15.—
„ „ „ vel. „	„	17.—
Vrvi za perilo	15 m	Cene po kvaliteti
„ „ „	20 „	
„ „ „	25 „	
„ „ „	30 „	
„ „ „	35 „	
„ „ „	40 „	20.—
Obešalniki za sušenje perila	kom.	
Ščipalka za perilo	„	—25

Toaletni predmeti

Milo, Bobi	malo kom.	2.50
„ „ „ veliko „	„	4.50
„ Favorit	„	8.—
„ 7 cvetlic	„	7.50
„ Glicerin	„	5, 9
„ kopalno	vel. „	12.—
„ Ideal	„	17.—
„ Karbol	„	4.—
„ mandeljnov	„	6.50
„ Marija	„	10.—
„ Olivia	mali „	4.50
„ „ „ vel. „	„	7.—
„ domače	„	4.50
„ Osiris	„	6.—
„ otroško	„	8.—
„ za roke	„	4.50
„ Speick	„	8.—
„ za britje Ia	„	8.—
„ „ „ Ila	tuba	3.—
Cimean, „ „ „	„	6.50
Chlorodont, „ „ „	„	6.50
Doromat, „ „ „	„	8.50
Kalodont, „ „ „	st.	6.50
Odol	mala „	22.—
„ „ „ „ sred. „	„	35.—
„ „ „ „ vel. „	„	65.—
Olje, orehovo, pristno	„	8.—
Olje za solnčenje in ma- sažo	„	6.—

Ustna voda Cimean . . . stekl.	18.—
Kolonska voda . . . maia . . .	13.—
„ „ . . . vel. „ . . .	24.—
Esenca za kolonsko vodo . . .	16.—
Krema za kožo Cimean . . . doza	10.—
Krema za kožo Elida nočna tuba	13.—
Krema za kožo Elida dnevna . . .	12.—
Nivea krema doza	10.—
Uran „	10.—
Parfum stekl.	16.—
Puder Elida škatl.	10.—
Vazelin doza	6.—
Šampon „ zav.	3.—

Potrebščine za čevlje

Krema, črna . . . mal. škatl.	5.—
„ „ . . . sred. „ . . .	6.—
„ „ . . . vel. „ . . .	12.—
„ rujava „ . . .	5.—
„ rumena „ . . .	5.—
„ bela „ . . .	5.—
Mast za čevlje, črna . . . „ . . .	4.—
„ „ „ „ „ „	4.—
Belin zav.	2.—
Olje za mazanje podplatov stekl.	8.—
Krtače za blato kom.	4.—
„ „ mazanje „ . . .	150
„ „ svetljenje „ . . .	12.—
Vezalke, črne, kratke . . . par	125
„ „ srednje „ . . .	150
„ „ dolge „ . . .	175
„ „ rujava, kratke . . . „ . . .	125
„ „ „ „ „ „	150
„ „ „ „ „ „	175
„ „ „ „ „ „	2.—
„ „ „ „ „ „	2.—
„ „ „ „ „ „	2.—

Razno

Brusači kom.	13.—
Božične svečice kart.	4.—
Čudežne svečice „ . . .	175
Celofan, papir zav.	250
Čistilo za parkete . . . mal. doza	10.—
„ „ „ „ „ „ vel. „ . . .	20.—
Črnilo stekl.	3.—
Flit mal. doza	16.—
„ „ „ „ „ „ vel. „ . . .	29.—
„ s škropilko kart.	51.—
„ škropilka kom.	22.—
Grafit „	—50
Hobby, prašek zav.	4.—
Hranilniki kom.	40.—
Kadilo kg	30.—
Kolofonija „	7.—
Kladiiva za meso kom.	12.—
Kolesa moška, kromir.	1450.—
„ „ „ „ „ „	1550.—
„ „ „ „ „ „	1200.—
Plasči za kolesa „	55.—
Zračnice za kolesa „	17.—
Krtače za obleko „	16.—
„ „ „ „ „ „	27.—
„ „ „ „ „ „	4.—
„ „ „ „ „ „	5.—

Krtače za roke kom.	250
„ „ roke, dvostr. „ . . .	5.—
„ „ zobe, male „ . . .	8.—
„ „ „ „ „ „	12.—
„ „ „ „ „ „	5.—
„ „ „ „ „ „	5.—
„ „ „ „ „ „	8.—
„ „ „ „ „ „	6.—
„ „ „ „ „ „	7.—
„ „ „ „ „ „	1050
„ „ „ „ „ „	550
„ „ „ „ „ „	6.—
„ „ „ „ „ „	150
„ „ „ „ „ „	4.—
„ „ „ „ „ „	—75
„ „ „ „ „ „	10.—
„ „ „ „ „ „	375
„ „ „ „ „ „	2.—
„ „ „ „ „ „	250
„ „ „ „ „ „	4.—
„ „ „ „ „ „	32.—
„ „ „ „ „ „	12.—
„ „ „ „ „ „	24.—
„ „ „ „ „ „	750 do 15.—
„ „ „ „ „ „	3.—
„ „ „ „ „ „	4.—
„ „ „ „ „ „	450
„ „ „ „ „ „	2.—
„ „ „ „ „ „	1.—
„ „ „ „ „ „	1.—
„ „ „ „ „ „	150
„ „ „ „ „ „	2.—
„ „ „ „ „ „	250
„ „ „ „ „ „	5.—
„ „ „ „ „ „	550
„ „ „ „ „ „	950
„ „ „ „ „ „	11.—
„ „ „ „ „ „	13.—
„ „ „ „ „ „	5.—
„ „ „ „ „ „	8.—
„ „ „ „ „ „	1150
„ „ „ „ „ „	1650
„ „ „ „ „ „	325
„ „ „ „ „ „	5, 10
„ „ „ „ „ „	1450 do 49.—
„ „ „ „ „ „	10.—
„ „ „ „ „ „	4.—
„ „ „ „ „ „	110.—
„ „ „ „ „ „	12.—
„ „ „ „ „ „	15.—
„ „ „ „ „ „	550
„ „ „ „ „ „	480
„ „ „ „ „ „	20.—
„ „ „ „ „ „	150
„ „ „ „ „ „	9.—
„ „ „ „ „ „	6.—
„ „ „ „ „ „	7.—

Stručnice, velike kom.	8.—
Sukanec, bel, črn	450
št. 10—12 valj.	350
Sukanec, bel, črn	275
št. 16—36 valj.	650
„ „ 40—60 „ . . .	125
Sveče, dolge zav.	650
„ „ „ „ „ „ kom.	—75
„ „ „ „ „ „ zav.	150
„ „ „ „ „ „ kom.	350
Svinčniki, navadni „ . . .	150
„ „ „ „ „ „ „ . . .	150
Šivanke zav.	2.—
Šmirkovo platno, belo . . . pola	150—
„ „ „ „ „ „ „ . . .	150—
„ „ „ „ „ „ „ . . .	450
„ „ „ „ „ „ „ . . .	250
Sted Regulator obroči:	60.—
160—220 mm „ . . .	75.—
230—240 „ „ . . .	115.—
Sted Regulator plošče:	120.—
18×12 col „ . . .	8.—
21×12 „ „ . . .	13.—
Tepači, mali „ . . .	18.—
„ „ „ „ „ „ „ . . .	2.—
„ „ „ „ „ „ „ . . .	250
„ „ „ „ „ „ „ . . .	10.—
„ „ „ „ „ „ „ . . .	1.—
„ „ „ „ „ „ „ . . .	—25
Zobotrebci zvez.	Po izbiri
Jedilni pribor, navadni,	
alpaka in kromiran	

Kurivo

Drva, bukova, cela	} Po dnevni ceni
„ „ „ „ „ „	
„ „ „ „ „ „	
„ „ „ „ „ „	
Premog, trboveljski, kosovec	
Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.	

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla, žarnice itd.

Naša prodajalna na Jesenicah, prodaja poleg špecerije tudi vse galanterijsko blago.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.